

Härvid yttrade

Herr Wener: Då jag tror, att den strid, som nyss blifvit utkämpad, i sjelfva verket vändt sig kring nyttan eller skadan af enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, tror jag, att dessa motioner icke böra lemnas obemärkta. Det är väl sannt, att dessa banker erhållit förnyade oktrojer, men ju förr desto heldre tror jag man bör uttaga steget, och att Riksdagen må uttala sin opinion, om privatbanker med sedelutgifningsrätt äro nyttiga. För min del tror jag, att denna sedelutgifningsrätt innebär en ständig fara för Riksbanken.

Jag tager mig friheten yrka, att Kammaren behagade med afslag å Utskottets hemställan återremittera ärendet i den syftning, Herrar Schartau, Mannerskantz och de Maré i sina reservationer uttalat, så att motionerna komma att gemensamt af Banko- och Lag-Utskotten behandlas.

Vidare anfördes icke, och Utskottets hemställan bifölls.

Sammanträdet afslutades klockan 11 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Tisdagen den 19 Mars.

Kl. 6 e. m.

§ 1.

Företogs ånyo till handläggning Lag-Utskottets Utlåtande N:o 44, i anledning af väckta motioner om ändring i vissa delar af gällande Konkurslag.

Vid Utskottets *första hemställan*, afstyrkande bifall till Herr Reuter-cronas förslag, att s. k. tvångsackord måtte afskaffas, begärde följande ledamöter ordet och yttrade:

Herr Reuter-crona: Naturligtvis har jag med stor ledsnad emottagit Lag-Utskottets förevarande Betänkande, hvarigenom Utskottet tillstyrkt Riksdagen att lemna min motion rörande upphäfvande af nya Konkurslagens stadgande om tvångsackord utan afseende. Jag har dock funnit en tröst i motgången af den omständighet, att Utskottet grundat sitt Utlåtande hufvudsakligen derpå, att Utskottet ansett tillräcklig erfarenhet om tvångsackordets skadlighet ännu icke vunnit, emedan jag hoppas att denna

mening icke skall delas af Kammaren, der jag tror sådana sympathier finnas för min motion, att jag anser icke omöjligt, att den kan vinna framgång och Utskottets åsigt underkännas, såsom stridande emot verkliga förhållandet. Jag tror nemligen att allmänna meningen så vil inom som utom detta rum är temligen enhällig derom, att tvångsackord icke blott strider emot sann rättvisa utan äfven grundlägger och underhåller lättsinne i affärlifvet, då det hindrar det rättas framgång i afseende å hvarje gäldenärs pligt att, så långt han förmår, godtgöra sin skuld till borgenären, och befrämjar begäret att lefva på sin nästas bekostnad, genom lättheten att medelst tvångsackord blifva fri från sina borgenärers kraf, hvilket undergräver den allmänna rättsskänslan.

Jag hoppas, att Kammaren delar denna min åsigt, äfven om jag ej vidare utvecklar de grunder, som i min motion utförligare framställt till stöd för påståendet om tvångsackordets origtighet i princip, som egentligen icke bestridts af Utskottet, utan har det förnämligast fäst sig dervid, att erfarenheten ej ännu skulle ådagalagt sådana af tvångsackordet härflytande olägenheter jag åberopat. Derom kan icke blott domaren, utan jemväl hvarje enskild person, som ligger något i affärer, hafva, enligt mitt förmenande, hunnit redan henta tillräcklig erfarenhet. Jag vidhåller derföre mitt i motionen framställda yrkande och anhåller, att Herr Talmannen behagade framställa proposition på bifall till motionens första alternativ, eller upphäfvande af allt hvad Konkurslagen om tvångsackord stadgar, och såsom nej-proposition antagande af det sednare alternativet, hvarigenom åtminstone större svårighet än nu skulle läggas i vägen för genomdrifvande af tvångsackord, då, enligt mitt förslag, minoritetens rätt fördubblats, Utskottet har visserligen emot detta förslag rigtat den anmärkning, att den uppställda gränslinien är godtycklig, men detta fel vidlåder lika mycket den gällande lagen, och gifver ett ytterligare stöd för antagande af första alternativet, derigenom att all godtycklighet skulle undanrödjas.

Herr Bovin: Jag antager, att diskussionen endast rörer första delen af Utskottets Betänkande, och vill derföre endast besvara de anmärkningar, som deremot blifvit gjorda. Motionären kan visserligen hafva rätt, om man ser saken från synpunkten af den absoluta rätten; men såsom vi veta, är den absoluta rätten icke alltid tillämplig, utan måste ofta maka åt sig för vissa bekvämlighetsåsigter i och för befordrande af allmän nytta och lätthet i rörelsen. Då tvångsackord infördes i vår lag, ansågs det samma vara berättigadt, och Rikets Ständer, som vid 1856—1858 årens riksdag anhöllo hos Kongl. Maj:t om en ny konkurslags utarbetande och dervid påpekade de brister, som ansågos vidlåda den gamla Konkurslagen framhöllo deribland särskildt menligheten af att sakna några lagliga bestämmelser, hvarigenom just tvångsackord skulle kunna åvägabringas. Tvångsackordet har äfven fått sin plats i alla de länders lagstiftningar, hvilka på sednare tider ändrat sin konkurslag, och ehuru jag medgifver att olägenheter kunna vara förenade med ett dylikt ackord, tror jag dock, att större olägenheter voro förknippade med de gamla lagbestämmelserna, hvarföre en återgång till dessa, enligt min åsigt, mera skulle skada än gagna. För öfrigt tror jag att de nuvarande olägenheterna af tvångsackordet skola i betydlig mån reduceras, sedan man vunnit en större erfarenhet i fråga

om vår Konkurslags tillämpning, samt domare och Rättens ombudsman hunnit riktigt sätta sig in i denna lags principer, ty den innehåller verkliga bestämmelser, hvilka, om de noga beaktas, säkerligen skola förekomma den mindre redbarhet vid ackorders uppgörande, hvaröfver man nu klagar.

Ehuru, såsom jag förut nämnt, jag icke vill bestrida rättigheten af motionärens mening, såvida man blott fäster sig vid den absoluta rätten, tror jag dock, att om man borttog de af motionären öfverklagade bestämmelserna, man skulle komma till ett sämre resultat än det nuvarande. Till stöd för denna min åsigt vill jag erinra om de anmärkningar, hvilka utaf Stockholms Köpmannaförening för någon tid sedan offentligent uttalades emot den nu gällande Konkurslagen, men i hvilka det icke förnekades, att tvångsackordet hvilade på goda grunder, hvarför icke heller principen därför klandrades, ehuru i tillämpningen man önskade andra bestämmelser än de befintliga.

På dessa skäl och de af Utskottet i öfrigt anförda motiver anhåller jag om bifall till denna punkt af Betänkandet.

Herr Sääf: Då ifrågavarande lagstadgande djupt ingriper i det praktiska lifvet och äfven i sedligt afseende utöfvar ett ganska stort inflytande, torde det äfven tillåtas mig att, ehuru icke tillmätande mig några juridiska insigter, likväl yttra några ord. Ledd af den erfarenhet, jag nödgats göra på detta område, väckte jag vid förra riksdagen en motion om åtskilliga förändringar i Konkurslagen, deribland äfven i fråga om tvångsackord. Jag inskränkte mig då till att begära en modifikation i lagens stadganden derom, eller att ett minimum skulle bestämmas, hvarunder ingen borgenär skulle vara *lagligen* förbunden att afstå från sin rättmätiga egendom, sin fordran hos gäldenären. Lag-Utskottet afstyrkte äfven då hvarje förändring. Under diskussionen derom i Borgare-Ståndet kunde man emellertid äfven förnimma den meningen, att förslaget borde hafva utgått på ett fullkomligt afskaffande af detta våldsamma stadgande. Frågan återremitterades då till Lag-Utskottet i den syftning jag föreslagit. De tre andra Ständens bifall till Utskottets mening gjorde dock, att frågan förföll för den gången. Då nu förslag blifvit väckt om ett fullkomligt upphäfvande af tvångsackord, tvekar jag icke att biträda detsamma, helst jag är förvissad, att, om man endast vill göra modifikationer i de nu gällande föreskrifterna, det alltid blir svårare att förena meningarne derom till ett beslut.

De motiver, som ligga till grund för lagens stadganden om tvångsackord, har jag ingalunda förbisett. Lag-Utskottet har i detta Betänkande lemnat en öfersigt af en del af dessa motiver och såväl åberopat det Utlåtande, som afgafs af Kommittéer för den nya Konkurslagens utarbetande, som äfven utvecklat sin egen åsigt om saken. Kommittéer hafva ansett tvångsackordet nödigt, på det icke en minoritet af borgenärer skulle kunna förnärma majoritetens rätt och åstadkomma en mindre utdelning i massan, än som blefve fallet, om ackord komme till stånd, då det, enligt Kommittéernas förmenande oftast vore fallet att gäldenären erbjöde mer, än hvad de afträdde tillgångarne, efter afdrag af de visserligen icke obetydliga förvaltningskostnaderna, kunde komma att gifva i utdel-

ning; och Utskottet tillägger med anledning af motionärens framställning af de missbruk, hvartill ifrågavarande lagstadgande gifver anledning: "snarare bör man kunna antaga, att denna lagstiftning, då den för en person, som ser sig på väg att nödgas göra konkurs, öppnar utsigt att genom ackord blifva qvitt ett tillstånd, som måste förlama hans framtida sträfvan, bör vara verksam mot oredliga tilltag. Den innebär åtminstone en uppmuntran både till att handla redligt emot borgenärer och till att, när obestånd inträffat, *genast* göra konkursanmälan och icke bringa vidare förvirring i sina affärer, och aflägsnar såmedelst frestelsen till de bedrägerier af mångfaldig art, öfver hvilka en så allmän klagan förspordes under den tid, som bevitnade den förra Konkurslagens tillämpning, under hvilken somliga borgenärer gjorde sig betäckta för sina fordringar, och andra, när cession omsider inträffade,ingo mottaga ett konkursbo plundradt på alla tillgångar."

Men skälens vikt beror härvid på den omständigheten, huruvida under de fyra år, som förflutit sedan lagen började tillämpas, den erfarenhet vunnits, som man här förespeglar. Jag vågar bestrida detta, och vet åtminstone mångfaldiga konkursbon, der ingen tillgång funnits, oaktadt den uppmuntran, som enligt Utskottets tanke, ligger i lagens föreskrift om rättigheten att få tvångsackord; och der detta förhållande varit en följd deraf, att en del borgenärer tidigt nog blifvit betäckte för sina fordringar framför de öfrige — alldeles som under den äldre Konkurslagen. I detta hänseende har sålunda tvångsackordet icke verkat hvad man dermed afsett. Men för att förekomma att minoriteten skulle, med vidhållande af sin lagliga rätt förhindra majoriteten att ävägbringa ackord, kränkes icke allenast en viktig rättsprincip, utan hänvisar nu lagstiftningen en på obestånd kommen gäldenär att endast se sig om efter det erforderliga antalet borgenärer för att uppgöra ett ackord, hvarigenom han kan blifva alla sina skulder qvitt. Långt ifrån att, såsom Utskottet föreställt sig, lagen skulle mana gäldenären att i tid ingifva sin stat för att kunna erhålla ett billigt ackord, är det ett särdeles ofta förekommande fall, att vid dessa tvångsackord utdelningen icke blifver större än 5 à 10 procent. En dylik förminskning i tillgångarne har naturligtvis icke uppstått på en gång, utan beror derpå att gäldenären i det längsta sökt hålla affärerna uppe. Lagen har således icke heller i detta afseende haft den åsyftade verkan, utan endast gifvit gäldenären en laglig utväg att blifva qvitt sina skulder derigenom, att några få af borgenärerne, som bevaka två tredjedelar af fordringsbeloppet, kunna beröfva alla de andra, kanske flertalet af borgenärerne deras rätt. Jag frågar, om det icke är för allmänna rättskänslan sårande, att en gäldenär skall på sådant sätt med några få procent få gälda sin skuld, äfven om de fleste borgenärerne deremot aldrig så mycket protestera.

Man säger vidare, att ackord är nyttigt, på det att gäldenären må förr kunna sättas i tillfälle att börja en ny verksamhet. Men redan under den gamla lagen var det ganska vanligt, att gäldenären snart nog genom erhållet ackord försattes i ny verksamhet, isynnerhet då hans obestånd tillkommit genom olyckor, och ställningen i öfrigt utvisade ett ärligt handlings sätt. Detta kan således ske utan tvångsstadgande, ty man får väl i allmänhet förutsätta hos borgenärerne så mycket förstånd, att de

veta bedöma sin egen fördel, som ock förr vanligast iaktogs genom att frivilligt lemna ackord, om ock ett och annat undantag skulle kunna anföras, då några få sökte hindra det.

Försvvararne af tvångsackordet åberopa vidare åtskilliga straffbestäm-
melser, som skulle förhindra de brottsliga kombinationer, hvilka vid ac-
kordsuppgörelsen kunna ega rum; men sådant är i allmänhet icke åtkom-
ligt af lagen, ty enhvar måste ju medgifva, att det är svårt att bevisa
hvad som i hemlighet aftalas.

Man finner sålunda, att stadgandet om tvångsackord icke medfört de
fördelar man afsett, men deremot hos mången ingifvit lust att genom att
göra konkurs göra en affär. Detta stadgande torde sålunda hafva till icke
oväsentlig del bidragit till det ökade antal konkurser, som utmärkt de
sednaste åren. År 1862 inträffade 1,666 konkurser i landet, men år
1866 var deras antal nära dubbelt eller 3,362; och vi hafva i detta hän-
seende den tvetydiga äran att öfverträffa nästan alla andra folk.

För att återföra rättstillståndet till den punkt, hvarest det förut be-
fanns i atseende på ackord i konkurs, förenar jag mig med motionären
och anhåller, att Kammarren ville, med afslag å Utskottets Betänkande, bi-
falla motionens första alternativ.

Herr Lemchen: Herr Reutercronas ifrågavarande motion synes mig
vara föranledd af de missbruk, som uppkommit genom lagens kringgående,
men ej af sjelfva lagen.

Man har sagt, att tvångsackordet ej skulle hvila på någon rättsgrund,
men emot ett sådant påstående kan anföras: att en konkursmassa är ett
bolag, ehuru ej frivilligt; att i detta bolag, liksom i andra, majoriteten bör
vara bestämmande, och att en enda eller några få borgenärens anspråk,
äfvén om de eljest äro rättmätiga, må under vissa förhållanden eftergifvas
eller förfalla, då de uppenbarligen förorsaka skada eller förlust för de
öfrige. Konkurslagen tillerkänner dessutom icke såsom i vanliga fall den
enkla majoriteten, d. v. s. de fleste borgenärerne eller dem som ega stör-
sta delen af fordringarne, beslutande rätt i fråga om ackorder, utan före-
skrifver i 99 § såsom vilkor för antagande af ackordsförslag, antingen att
alla tillstädesvarande borgenärer sig derom förenat och de bevakat två
tredjedelar af samtliga, i konkursen anmälda, oprioriterade fordringsbelopp,
eller ock att minst fyra femtedelar af de tillstädesvarande borgenärerne bifallit
ackordsförslaget och dessa jemväl bevakat fyra femtedelar af nyssnämnda for-
dringsbelopp. Man anmärker vidare, att dessa tvångsackord skola befordra
och ofta innefatta svek och bedrägeri; men, mine Herrar, jag frågar Eder,
skedde icke sådant vid de ackord, som uppgjordes innan den nu gällande
Konkurslagen blef tillämplig? Jo visserligen, det veta vi litet hvar. Det
var då icke sällsynt, att vid ackorder gäldenären utgaf särskilda förbindel-
ser å större eller mindre belopp utöfver ackordsprocenten till vissa borge-
närer, hvilka på sådant sätt hemligen gynnades på de öfriges bekostnad
och till deras skada. I fall något sådant nu inträffar eller gäldenären
eljest gjort sig skyldig till bedrägligt förhållande mot sina borgenärer, och
detta efter fastställelse af ackordsförslag varder yppadt, skall, enligt 113 §
Konkurslagen, den eftergift, som genom ackordet blifvit gäldenären tiller-
känd,

känd, förfalla. Något deremot svarande stadgande fanns ej i äldre konkurslagar. Om Konkurslagens bestämmelser i fråga om ackord strängt iakttagas, och Rättens ombudsman fullgör sin pligt att tillse, det icke något svek vid ackordets uppgörande förelöper, samt, i händelse han sådant förmärker, i den berättelse han skall till domstolen afgifva, innan ackordsförslag af Rätten till afgörande företages, derå fäster domstolens uppmärksamhet, torde något bedrägeri sällan eller aldrig komma i fråga. För öfrigt bör man besinna, att ackord alltid skall af Rätten prövas och fastställas, samt att domstolen sålunda skall tillse, huruvida något svikligt eller bedrägligt förhållande förekommit, och dervid icke är bunden af de vanliga föreskrifterna om bestämd bevisning, ty 104 § säger, att ackord icke må af Rätten fastställas, då *anledning* är att gäldenär hemligen gynnat någon borgenär vid ackordet eller att annat svek dervid egt rum; och dessutom finnes uttryckligen föreskrifvet, att ackord icke skall godkännas, om det uppenbarligen länder borgenärerna till skada.

Då man talat om olägenheten af tvångsackordet, har man äfven sagt, att *i allmänhet* svek vid konkursen deraf blifvit en följd, och jemväl antydt, att de flesta konkurser sålunda uppgjordes. Jag har i Justitiestats-expeditionen ur derstädes samlade statistiska uppgifter vunnit den upplysning beträffande de under år 1865 inom riket anhängiga konkurser, att från föregående år voro balanserade 1,742 samt under året inkomna 3,909 eller tillhoppa 5,651, samt att af detta antal blifvit afslutade 1,080 genom afslag å eller återkallelse af konkursansökningen, 1,034 genom slutlig utdelning, 214 genom förlikning enligt 94 § Konkurslagen, 359 genom afskrifning enligt 126 § Konkurslagen och endast 225 genom fastställt ackord. Aterstoden, 2,739, voro vid 1865 års utgång oafslutade. De genom fastställt ackord afgjorda konkursmål utgjorde således endast ungefär en åttendedel af de under året afslutade. Att från Konkurslagens medgifvande af tvångsackord härleda tillökningen i konkursernas antal i riket, såsom en talare nyss gjort, är bestämdt orätt, ty dertill måste orsaken sökas på helt annat håll, nemligen i den allmänna finansiella ställningen och det penningebetryck, som under sednare tiden varit rådande.

Om ackord någon gång i sednare tider uppgjorts med endast 5 à 10 procents utdelning, så frågar jag, om icke detta kunde ske och skedde äfven innan denna lag blef gällande. Sådant måste dock alltid höra till undantagen och kan icke tjena till något bevis för olämpligheten af tvångsackord, desto mindre som det är ganska antagligt att borgenärerna icke skulle hafva erhållit mera, derest ackordet icke kommit till stånd.

Vid den i Högsta Domstolen företagna fullständiga och, att jag så må säga, stränga granskning af Rikets Ständers förslag till konkurslag, bestriddes icke nyttan och behofvet af stadganden om tvångsackord. Endast några mindre väsentliga anmärkningar framställdes mot detaljföreskrifterna.

Då nu lagbestämmelserna i fråga om ackord tillkommit på grund af Representationens egen begäran; då erfarenheten i de länder, hvarest ackord en längre tid varit i lag tillåtna, gifva vid handen, att man i allmänhet dermed är ganska nöjd, då ett konkursmål icke får betraktas såsom ett vanligt tvistemål, utan mera såsom en liiquidation borgenärerna

emellan, samt då det slutligen icke kan förnekas, att Utskottet har rätt i sitt påstående, att under den korta tid, som förflutit efter denna nya lags tillkomst, tillräcklig erfarenhet af dess verkningar inom affärlifvet icke ännu vunnits: får jag yrka bifall till förevarande punkt af Utskottets Betänkande.

Herr Reuter-crona: Jag har ytterligare begärt ordet i anledning af den siste talarens anförande för att bemöta några utaf honom gjorda anmärkningar. Visserligen erkänner jag, att det är de många missbruken af den nya Konkurslagen, som föranledt mig att framkomma med ifrågasvarande motion, men derutaf kan jag ej finna något skäl för deusammias ogillande, eftersom missbruken just blifvit regel och detta såsom en följd af sjelfva lagstadgandena. Jag kan icke förstå en föregående talares påstående, att tvångsackordsstadgandet skulle medfört mera godt än ondt. Det torde vara svårt att ådagalägga, att, snart sagdt, i något enda fall ett dylikt ackords genomdrifvande åstadkommit något verkligt godt, enär den vanliga följden varit den, att endast gäldenären, oaktadt hans pligt att till fullo förnöja sina borgenärer, dragit fördel af ackordet genom att sålunda blifva dem qvitt och sjelf komma i en lugn ställning. Han gör, såsom man säger, en god affär. Sedan han en tid lefvat på sin nästas bekostnad och slutligen måste göra konkurs, är det icke svårt för honom att med några vänners och gynnares biträde åvägbringa ackord, hvaremot hinder så mycket mindre möter, som gäldenären gemenligen iakttager den försigtighet, att han icke gör sig skyldig till något verkligt svek, fastän deraf ej följer, att han handlar redbart. Ty så kan det icke betraktas, när gäldenären framtvingar ett ackord, hvarigenom han sjelf kommer i lugnet, men fränhänder fordringsegarne deras rätt icke allenast till den afträdda egendomen, utan till och med till hvad gäldenären i framtiden ärfver eller förvärfver, så att gäldenären vinner befrielse för all framtid från sina skulder, ehuru han endast godtgjort en ringa del deraf, och han rätteligen icke ens borde önska en sådan förmån, än mindre söka tilltvinga sig den. Nu säges det visserligen, att begreppet ackord alldeles icke förutsätter ett ovillkorligt fränträdande af den framtida krafträten, men den allmänna uppfattningen af ackordet är icke sådan, och det torde vara nästan utan exempel, att gäldenären, som med ackordet åsyftar jemväl befrielse för framtiden från kraf, försummar att upptaga detta bland villkoren för det erbjudna ackordet.

Jemförelsen af en konkursmassa med ett bolag synes mig alltför sväfvande och föga välgrundad, isynnerhet då man besinnar, att ackordet medför befrielse från framtida kraf. Vore frågan blott att dela den afträdda egendomen och på vissa vilkor öfverlåta den tillbaka åt gäldenären, medgifver jag, att majoritetens beslutanderätt häröfver emot minoritetens bestridande skulle kunna hafva någon giltighet. Men såsom förhållandet nu är, frågar jag, om det kan vara med den sanna rättvisan öfverensstämmande, att en person kan utaf en annan tvingas att afstå från sin lagliga fordringsrätt, endast därför att gäldenären behagat göra konkurs och sedan på vissa vilkor återbegära den afträdda egendomen.

Man talar om den utländska lagstiftningen, som äfven tillåter tvångsackord, men detta är icke något bevis för att dylikt bör i Svensk lag vara

medgifvet. Vi måste vid lagstiftandet i första rummet göra afseende på, huruvida våra särskilda förhållanden lämpa sig för det, som utlandet eger och man vill hos oss derifrån införa, och vi behöfva icke söka efter några utländska mönster, då vi hafva tillräcklig erfarenhet och rättsmedvetande nog här hemma, för att derpå grunda vår lagstiftning. Den allmänna rättskänslan och rättvisan äro en bättre grundval att bygga på än utländsk sed. Såsom jag åberopat, ådagalägger den dagliga erfarenheten, att tvångsackord medför stort men för det stora hela, ty fördelen deraf tillkommer endast några få, nemligen gäldenärerna, som blifva befriade från förpligtelser, hvilka deras samvete borde bjuda dem att efter bästa förmåga söka fullgöra.

Det har blifvit sagdt, att Rättens ombudsman skulle kunna påräknas medverka dertill, att konkursackorderna icke blifva skadliga för borgenärerna eller förenade med något svek. Jag tror deremot icke att något i detta afseende är att vänta af denne ombudsman, hvarom tillfälle sedermera blir att vidare yttra mig, när en sednare punkt i det föreliggande Betänkandet förekommer, emedan Ombudsmannen ingalunda uti ifrågavarande hänseende i allmänhet vinnlägger sig om det rättas framgång, utan vanligen är alldeles passiv och mest egnar sin verksamhet åt att befordra den egna fördelen af största vinst på den indräktiga befattningen, under hvars utöfning borgenärernas bästa icke är hans hufvudsakligaste syftemål.

Jag vill ej längre taga Kammarens tid i anspråk, utan slutar med att från Lag-Utskottet vädja till Kammarens erfarenhet och höga domsrätt, samt hoppas på bifall till första alternativet i min motion, hvarom jag förnyar anhållan om proposition.

Herr Björck: Jag vill endast i anledning af Herr Reutereronas anförande fästa uppmärksamheten på att hela det förfarande inför Rätta, som kallas konkurs, är en utländsk institution, som ej öfvererensstämmer med absolut rättvisa. Det ligger i sakens natur, att, om en person har en förfallen fordran och utsöker densamma samt får utslag derpå, han också har rätt att få detsamma verkställt, oberoende deraf om gäldenären har andra skulder som icke äro förfallna. Denna rätt betages honom likväl genom gäldenärens konkurs. Det är svårt att neka, att konkursinstitutionen är grundad på billighet, ehuru den icke får bedömas ur den stränga rättvisans synpunkt. Jag har velat nämna detta för att visa, att Utskottets förfarande ur denna synpunkt låter försvara sig. Det låter ock försvara sig ur erfarenhetens synpunkt. Alla känna säkerligen att, innan denna nya Konkurslag blef gällande, den hade magten i händerna som kunde vänta på sin fordran. Deremot fick den, som hade stort behof af att snart utfå sin dividend, stå tillbaka för de andra; och man såg ofta exempel på huru den, som hade den minsta fordran, men största behofvet att utfå den, fick afstå en del af hvad som bort och kunnat honom tillkomma åt den, som egde magt att säga, att han kunde afstå sin fordran, om han icke erhöll hvad han sjelf bestämde.

Jag tror att institutionen är god, men att den kan missbrukas; och hvarföre missbrukas den? Jo, i följd af den moraliska slapphet, som är rådande och för hvars afhjelpande andra utvägar måste sökas. Jag anser derföre, att, till dess dessa utvägar blifvit funna, man bör låta lagen för-

blifva sådan den är, och jag yrkar fördenskull bifall till Utskottets hemställan.

Öfverläggningen var slutad. Sedan Herr Talmannen, med anledning af Herr Reutercronas yttrande, erinrat, att föredragningen endast afsåg förra alternativet i Herr Reutercronas motion, och att alltså sednare alternativet i samma motion icke kunde upptagas i den proposition, som Herr Talmannen nu hade att framställa, blef Utskottets förevarande hemställan, efter derom gjord framställning, af Kammaren bifallen.

Andra hemställan, jemväl afstyrkande bifall till det af Herr Reuter-crona väckta förslag om förändrad lydelse af 99 § i Konkurslagen.

Bifölls.

Utskottets *tredje hemställan*, likaledes afstyrkande Herr Reuter-cronas förslag till förändrad lydelse af Konkurslagens 67 § 1 mom.

Härvid yttrade:

Herr Reuter-crona: Ehuru det är föga utsigt att vinna något genom att yttra sig i frågan, ber jag dock att få fästa uppmärksamheten på, huruvida det icke skulle, emot hvad Lag-Utskottet antagit, vara möjligt att utfinna något annat lämpligare sätt för bestämmande af Rättens ombudsmans arfvode, än det som i nu gällande Konkurslag finnes stadgad. Om det icke anses tjenligt att fastställa ett visst maximum, öfver hvilket arvodet icke får sättas, kan jag dock ej finna att det skulle vara orätt, att det i allmänhet öfverlemnades till Rätten att bestämna arfvodets belopp, för att dymedelst undvika dess oskäliga uppdrifvande, på sätt hittills ofta varit fallet. Konkursmassorna hafva i allmänhet blifvit sköflade på de lidande fordringsegarnes bekostnad, i följd deraf att Rättens ombudsman tagit del i arvodet för förvaltningen, hvilket naturligtvis stegras i förhållande till antalet personer, som skola dela det.

Jag vidhåller därför min motion så till vida, att jag anhåller om proposition å afslag på Utskottets hemställan och bifall till motionen, åtminstone derutinnan att Kammaren måtte besluta, det Rättens ombudsmans arfvode skall af Rätten bestämmas.

Herr Lemchen: Herr Reuter-cronas yrkande gick ut på, att Rätten skulle bestämna arvodet för Rättens ombudsman. Konkurslagens 67 § stadgar, att detta arfvode i allmänhet skall bestämmas af borgenärerna, men, i händelse af tvist, fastställas af Rätten. Det är således Rätten som bestämmer detta arfvode, ehuru borgenärerna i första hand ega att dermed taga befattning. Rättens ombudsman har dervid ingen talan och arvodet kan till och med bestämmas innan han ännu är nämnd. Om jag rätt fattade Herr Reuter-cronas yttrande, frånträdde han yrkandet om bestämmande af ett maximum, öfver hvilket arvodet icke skulle få sättas. Jag behöfver således icke spilla några ord på denna del af frågan; men det torde dock tillåtas mig att påpeka, att uti en massa på flera millioner R:dr; och hvars utredning räcker flera år, ett arfvode af 1,000 R:dr väl må anses allt för ringa.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Rosenberg: Det är väl tydligt att i ett konkursbo icke finnas andra delegare än borgenärerna och att det ligger i deras intresse att

bestämma Rättens ombudsmans arfvode så lågt som möjligt, då det gäller deras egendom.

Gällande Konkurslag stadgar också, att borgenärerna skola bestämma Rättens ombudsmans arfvode, men att Rätten, i händelse af tvist, skall skilja dem emellan. Jag vet då ej huru man skall kunna komma till ett bättre resultat. Om man, på sätt motionären föreslagit, skulle bestämman arfvodet till högst 1,000 R:dr, torde det, såsom Herr Lemchen ock anmärkt, vid många tillfällen blifva alltför lågt, och man skulle kanske snart vänja sig vid att i de flesta fall söka få arfvodet uppdrifvet till denna summa.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr C. A. Larsson: Det kan icke nekas att Rättens ombudsman i allmänhet betraktas såsom ett oting. Till denna befattning utses oftast personer, som i följd af sin ställning icke kunna såsom ske borde bevaka borgenärernas rätt och bästa. Då det nu blifvit lagdt i borgenärernas händer att bestämman sysslomännens och Rättens ombudsmans arfvoden, är det naturligt att de större fordringsegarne, som tillsätta sysslomän, icke bestämman arfvodet för lågt. Jag känner ett fall, der nämnda arfvode uppgick till 15,000 R:dr, ehuru massan i utdelning endast lemnade 10 procent.

Onekligen ligger en vacker tanke till grund för motionen, och om den ej nu vinner bifall, skall dock erfarenheten snart nog visa, att det blifver nödvändigt att i denna del af Konkurslagen vidtaga någon förändring. Jag anser därför att Kammaren icke bör godkänna Utskottets afstyrkande förslag, utan blott låta vid detsamma bero.

Vidare anfördes icke; och blef jemväl denna hemställan af Kammaren bifallen.

Beträffande Utskottets *fjerde hemställan*, eller att Herr Åstrand's förslag till förändrad lydelse af sista meningen i Konkurslagens 51 § 1 mom. måtte lemnas utan afseende, yttrade

Herr Peterson: För min del anser jag det af motionären föreslagna tillägg till 51 § Konkurslagen vara rättvist och af behofvet påkalladt af skäl, dels att en snarare realisering af den egendom gäldenären i sin stat uppgifvit — utdelning och konkursens avslutande tidigare kan åvägabringas, än genom den tidsödande utdrägt, en exekutiv försäljning af fastighet och redovisning därför ofta medför, och dels besparas tid och resor för inteckningshafvare, som måste bevaka sin rätt vid försäljningsstället, hvilket af exekutor vanligen utsättes antingen i närmaste stad eller tingställe. Försäljningskostnaden undvikes, derigenom att sysslomännen, utan annan ersättning än den borgenärerne beviljat, äro pligtige verkställa äfven fastighetens försäljning. Jag yrkar fördenskuU återremiss af Utskottets i denna del afgifna Utlåtande.

Herr Åstrand: Jag är icke nog lycklig att af Utskottets motivering finna mig öfvertygad om olämpligheten af det förslag, jag i min motion framställt. Utskottet har förklaradt, att 51 § i Konkurslagen är tydlig och klar derutinnan, att auktionsförrättningen skall af Konungens Befallnings-

hafvande verkställas. Om lagen verkligen vore så tydlig, som Utskottet antagit, skulle icke så många processer hafva uppstått i följd af denna paragrafs olika tolkning, som nu är fallet. I flera län har inträffat, att, då konkursmassor genom sina sysslomän gjort framställning till Konungens Befallningshafvande att taga hand om försäljning af fastigheter, nämnda myndighet sådant vägrat, under förklarande att den icke hade dermed att skaffa. I andra län åter har Konungens Befallningshafvande visat sig mera mån om rättigheten att låta förrätta ifrågavarande auktioner. Jag tror att det vore ganska olyckligt, om Utskottets åsigt i detta fall vunne godkännande, ty derigenom skulle det icke blifva för allmänheten kunnigt, att, då borgenärer i konkurs yrkat försäljning af massans fasta egendom i den ordning, som för utmätt egendom är stadgad, sådan försäljning skall gå genom Konungens Befallningshafvande. Att säkerheten för inteckningshafvare skulle genom den af mig föreslagna ändring blifva mindre, bestri-der jag. Merendels uppdrager Konungens Befallningshafvande auktionernas förrättande åt kronofogdarne, och om desse icke bo nära intill auktionsstället, öfverlemna de vanligtvis detta bestyr åt länsmännen, hvilka ofta nog äro Rättens ombudsmän. Måne säkerheten för inteckningshafvarne då är större, därför att försäljningsmannen haft Konungens Befallningshafvandes förordnande?

Jag anhåller att få uppläsa Lagberedningens förslag till ifrågavarande paragraf, så lydande: "Fast egendom må ej, utan att alla vid sammankomst närvarande borgenärer, så ock gäldenären och en hvar af dem, som i egendomen hafva inteckning, dertill samtyckt, annorledes säljas än å offentlig auktion, så kungjord som om försäljning af utmätt fastighet är stadgad." Häraf synes att Lagberedningen ansett, att försäljningen icke behöfde gå genom Konungens Befallningshafvande. Trenne af Högsta Domstolens ledamöter hafva vid granskning af förslaget till Konkurslag föreslagit, att ifrågavarande § måtte få den lydelse, som nyss är nämnd. Såsom skäl härför torde kunna åberopas äfven den omständighet, att genom Konungens Befallningshafvandes bestyr med försäljningen konkursmassan får vidkännas ökade kostnader; hvilket deremot icke blefve fallet om försäljningen skedde genom sysslomännen, när desse icke ega att för nämnda förrättning tillgodoräkna sig särskildt arfvode.

Jag yrkar återremiss af den nu föredragna punkten i Utlåtandet och modifierar mitt ursprungliga förslag sålunda, att jag yrkar att Utskottet måtte föreslå antagandet af ett stadgande sådant som det af mig upplästa.

Herr Jonas Jonasson från Kronobergs län: Då försäljning af ett konkursbos fasta egendom, på sätt i Konkurslagens 51 § 1 mom. finnes stadgad, ej kan ske så att alla fordringar, som med förmänsrätt skola utgå af köpeskillingen, kunna gäldas, anser jag, att man ej bör belasta boet med de stora och onödiga utgifter, som alltid förekomma, när en fastighet skall genom exsekutor försäljas. Jag för min del finner det vara klart, att borgenärerna hafva lika god och nöjaktig säkerhet, om sysslomännen verkställa försäljningen, derest de noggrannt iakttaga de formaliteter, som i lagen finnas stadgade. Jag yrkar, därför återremiss och för-
enar mig i öfrigt i de åsigt, som af Herr Åstrand blifvit uttalade.

Herr Carl Ifvarsson: Jag vill endast med min röst understödja det af några talare framställda yrkande om återremiss af denna punkt. Jag anser det nemligen vara högst nödvändigt att erhålla en lagförklaring i ämnet, då Lag-Utskottet i sitt Betänkande kommit till ett resultat, som står i uppenbar strid med den allmänna uppfattningen af ifrågavarande lagstadgande, hvilket den stora allmänheten tolkat alldeles på samma sätt som motionären. Genom Utskottets sätt att behandla denna fråga och dess ogillande af den förra tolkningen utaf paragrafen har man nu kommit på den ståndpunkt, att man ej med visshet vet, huru man i detta fall bör styra och ställa. Jag är äfven öfvertygad om, att ett allmänt missnöje kommer att förspörjas, derest den af Utskottet gillade tolkningen kommer att anses för den rätta, likasom jag ej kan förstå, af hvad anledning in-teckningshafvares rätt skulle vara mindre betryggad, om försäljningen skedde genom sysslomännen i stället för genom kronofogde eller länsman, endast samma formalitet iakttoges. På det man med saken må komma på klarare fot, anser jag det vara nödvändigt att återremittera Betänkandet, ty motionärens förslag är ganska behjertansvärdt; och det är väl behöfligt att tillbörligt afscende dervid fästes.

Herr Rosenberg: Jag kunde vid denna frågas behandling icke förena mig med Utskottets majoritet, ty, såsom mig synes, har Utskottet icke utgått från en riktig synpunkt, då det ansett, att motionären med sitt förslag åsyftat en lagförklaring. Genom att så uppfatta frågan och genom sitt förklarande, att paragrafens stadgande vore tydligt, har Utskottet likasom kringgått motionen, hvilken sålunda blifvit utan påföljd. För min del tror jag deremot, att motionären verkligen afsett en lagförändring, ett tillägg i den förevarande paragrafen i Konkurslagen. Och ett sådant tillägg anser jag i högsta måtto nödigt, emedan i flera landsorter praktiserats just på det sätt, motionären omförmält; och enligt hvad mig blifvit berättadt, har till och med händt, att, då man på sina ställen vändt sig till Konungens Befallningshafvande med begäran om försäljning af en konkursmassas fastighet, det svar erhållits, att Befallningshafvanden dermed icke hade att taga befattning. Då på detta sätt praktiserats, anser jag det vara på sin plats att antaga ett stadgande derom att ifrågavarande fastigheter alltid skola försäljas genom sysslomännen. Hvad beträffar fruktan att sysslomännen icke skulle nöjaktigt redovisa för köpeskillingen, så tror jag den vara ganska obefogad, ty i annat fall borde den ju utsträckas ännu längre, och konsekvensen blefve, att man icke skulle våga välja några sysslomän alls, af fruktan att de skulle brista i redovisningen för hela boets förvaltning. Jag instämmer på nu anförda skäl i yrkandet om återremiss.

Herr C. A. Larsson: Då jag först fästade uppmärksamheten på 51 § i Konkurslagen, var äfven jag färdig att gifva den samma tolkning som Lag-Utskottet, men sedermera hafva åtskilliga förhållanden inträffat som ändrat min öfvertygelse, och jag har äfven förnummit, att flere jurister hysa den åsigt, att försäljningen icke bör försiggå genom Konungens Befallningshafvande. Så har äfven praktiserats i min hemort, der man endast i det fall att förhållandena varit särdeles invecklade anlitat exsekutors biträde vid fastighetsförsäljning. Hvad som egentligen gör para-

grafen tvetydig, är det deri förekommande ordet "ege", ty det heter "ege borgenärerna äska försäljning i den ordning, som om fast egendom, den der utmätt blifvit, särskildt är stadgadt." Detta stadgande är icke positivt och lemnar öppet för borgenärerna att i detta fall göra efter godtycke. På det sätt Lag-Utskottet formulerat sitt afslag till motionen, fruktar jag, att det kan åstadkomma en skadlig rubbning i redan existerande rättsförhållanden, ty då i de flesta landsorter försäljning af konkursmassans in-tecknade fastigheter har försiggått på det sätt Utskottet ansett vara olagligt, så skulle ett öppet uttalande af denna åsigt kunna föranleda dertill, att mången började påyrka återgången af de verkställda fastighetsköpen, hvarigenom osäkerhet skulle uppkomma i eganderättsförhållanden, som redan under en längre tid existerat. Detta är kanske den svåraste paragraf i hela Konkurslagen att tolka, likasom det är den som vållat de flesta olyckor och obehag, emedan den gifvit anledning till att konkursmassors fasta egendom ofta bortslumpats till halfva eller tredjedels värdet. Det är derföre vådligt så väl att låta bero vid hvad i paragrafen är stadgadt, som äfven och isynnerhet att derför framställa en sådan motivering, som Utskottet gjort; och hemställer jag derföre om återremiss af Betänkandet, på det att Utskottet ånyo måtte taga saken under pröfning.

Herr Sven Nilsson: Jag instämmer i Herr Carl Ifvarssons yttrande och yrkande, emedan jag har samma erfarenhet i ämnet som han nyss omnämnt. I min hemort brukar man ej heller någonsin anlita kronobetjeningen vid försäljning af konkursbos fastigheter, utan försiggå alltid sådana försäljningar genom sysslomännens försorg.

Herr Björck: Vid karakteriserandet af den nya Konkurslagen i förhållande till den gamla, kan man med skäl påstå, att den i många afseenden förändrat konkursen till ett utmätningsförfarande; dock vill jag icke söka att derifrån leda mig till någon tillämpning på den förevarande frågan, emedan deduktionen skulle blifva för vidlyftig.

De talare, som här påstått, att 51 § af nu gällande Konkurslag är en af de svåraste, vill jag tillika erinra, att den ock är en af de viktigaste, emedan den tillförsäkrar in-teckningshafvare att ej gå miste om sin rätt, ehuru de ej bevakat sina fordringar i konkursen. Nu är förhållandet så, att de, som icke bevakat, ej få deltaga i valet af sysslomän, och att desse sistnämnde endast äro ombud och fullmäktige för dem, som verkställt bevakning. Det är endast deras intressen, de hafva om händer, och endast inför dem stå de i ansvar och redovisningsskyldighet, men icke inför de öfrige fordringsägarna. Deraf följer också klart, att, då frågor förekomma, der desse öfrige fordringsägars rätt beröres, sysslomännen ej äro berättigade likasom ej skyldige att å deras vägnar vidtaga någon åtgärd. Derest samtliga in-teckningshafvare bevakat sina fordringar och deltagit i sysslomannavalet, skulle man möjligen kunna tillerkänna sysslomännen rättighet att föranstalta om försäljning af konkursmassans fastigheter, likasom det må vara sysslomännen obetaget att verkställa försäljningen, i händelse en köpeskilling kan erhållas, som fullt betäcker alla in-teckningshafvares fordringar. Skulle deremot försäljningen kunna försiggå efter sysslomännens

godtycke och under alla förhållanden, så vore den säkerhet, lagstiftaren haft för afsigt att bereda inteckningshafvare, utaf intet värde, och ingen skulle våga att utgifva lån emot inteckningar i egendomar, belägna i orter, aflägsna från försträckningsgifvarnes hemvist. Jag ser ej, huru allmänna kassor, som hafva intecknade fordringar på olika ställen i landet och nu med lugn åse, huru massorna realiserar, öfvertygade att, när fastigheterna komma att försälgas, de blifva i vederbörlig ordning kallade, skulle bära sig åt, derest man egde rätt att sälja fastigheterna dem oåtsporda. Jag anser derföre, att man i fastighetskreditens intresse på det ifrågavarande stadgandet bör lägga den aldra största vikt, och att det är alldeles nödvändigt tillse, att försäljningarne komma att försiggå efter behörig kungörelse och på sätt lag stadgar om utnått fastighets föryttrande, äfvensom att köpeskillingarne icke komma i händer på borgenärernas ombud, utan emottagas af Statens tjenstemän, som stå i lagligt ansvar för medlens behöriga fördelning och redovisning.

På dessa i korthet anförda skäl, som jag dock anser vara nog viktiga att af Kammaren böra behjertas, anhåller jag om bifall till Utskottets enligt min tanke välgrundade hemställan.

Herr Bovin: Jag har föga att tillägga till hvad Herr Björck anført i sitt yttrande, i hvilket jag till alla delar instämmer. Jag anser, att Utskottet fullkomligt riktigt tolkat 51 § i Konkurslagen, och att denna icke gifver anledning till att hvarken såsom en rättighet eller en pligt tillägga sysslomännen att ombestyrja försäljningen af konkursmassornas fastigheter. Sysslomännen äro icke att anse såsom inteckningshafvarnes ombud och derföre ej berättigade att realisera deras tillgångar, likasom de af samma skäl icke kunna anses dertill pligtige. Den ifrågavarande försäljningen bör derföre i vanlig ordning verkställas på exekutiv auktion, hvilket icke blott är det för konkursmassan fördelaktigaste, utan äfven för inteckningshafvare bereder den största säkerhet. Låt vara, att en särskild afgift måste utbetalas för fastigheternas försäljande genom vederbörande myndighet, denna afgift är dock så ringa, uppgående för mindre belopp till 1½ procent och för större summor till ½ procent, att jag betviflar, det man på enskild väg kan få försäljning verkställd till billigare pris. Om dessa åsigtter äro rigtiga, torde det ej vara skäl att besluta den ifrågasatta förändringen af 51 §, utan torde det vara bäst att bibehålla dess nuvarande stadgande; af hvilken anledning och på de af Herr Björck anförda skäl jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr C. A. Larsson: Jag har begärt ordet endast för att bemöta en anmärkning af Herr Björck, som yttrade, att, derest den ifrågasatta förändringen beslutades, inteckningshafvares rätt derigenom skulle blifva gifven till spillo. Någon sådan våda tror jag dock icke att inteckningshafvarnes rätt löper, ty meningen är naturligtvis, att, ehuru försäljningen sker genom sysslomännen, alla i lag föreskrifna formaliteter dock skola iakttagas, dertill äfven inteckningshafvarnes kallande hörer.

Herr Jonas Jonasson från Calmar län: Jag vill endast tillkännagifva, att jag förenar mig med dem, som påyrka återremiss af denna del af Betänkandet.

Herr Carl Ivarsson: Hufvudsakligast förekommen af Herr Carl Anders Larsson, anhåller jag att få instämma i hans yttrande, och vill endast tillägga, att, då sysslomännen af konkursmassan blifvit utsedde och det äfven är enligt dess beslut en massan tillhörig fastighet försäljes, ej blott sysslomännen utan äfven alla de, som i beslutet deltagit, stadna i ansvar för försäljningen. Inteckningshafvarne torde därför vid en sådan försäljning hafva lika mycken säkerhet, som då försäljningen verkställas af underexsekutor; och jag tror, att man har lika många exempel på kronofogdar och länsmän, som brustit i redovisning af uppburna medel, som att sysslomän i konkurser i detta fall låtit något komma sig till last.

Herr Åstrand: Herr Bovin påstod, att den ytterligare kostnad, som genom en fastighets försäljning genom Konungens Befallningshafvandes försorg tillskyndas konkursboet, ej skulle vara så synnerligen stor. Jag vill med anledning häraf erinra, att vid rättegångar, som förekommit mellan sysslomän i konkurser och borgenärerna rörande sysslomannaarfvode Hofrätterna bestämt arfvodet till 2 procent utaf fastighetsvärdet. Detta arfvode utgår oafkortadt, äfven om fastigheterna försäljas af exsekutor. Om nu i ett konkursbo fastigheten uppgår till ett värde af 30,000 R:dr, hvilket naturligtvis ej är stort, så ega först och främst sysslomännen att därför uppbära 600 R:dr, och vidare kommer, genom fastighetens försäljning af exsekutor, boet att drabbas af en ytterligare utgift af 450 R:dr, utgörande försäljningsarfvodet efter 1½ procent. Ut i en mindre massa blifva således dessa afbränningar icke obetydliga.

Jag vidhåller mitt yrkande om återremiss.

Öfverläggningen förklarades vara slutad. Under densammes fortgång hade Herr Talmannen, såsom hindrad att öfvervara återstående delen af detta sammanträde, lemnat ordförandeplatsen åt Herr vice Talmannen, som nu framställde proposition på bifall till Utskottets förslag. Denna proposition blef med blandade ja och nej besvarad; och då derjemte begärdes votering, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet, i anledning af Herr J. A. Astrands motion N:o 260, hemställt i sista punkten af dess Utlåtande N:o 44,

röste ja;

Den, det ej vill,

röste nej;

Vinner nej, har Kammarén beslutat till Utskottet återförvisa nämnda punkt af förevarande Utlåtande.

Omröstningen verkställdes härefter i grundlagsenlig ordning; och befunnos, efter voteringsedlarnes öppnande, 34 ledamöter hafva röstat ja och 65 nej; i följd hvaraf Kammarén beslutat till Utskottet återförvisa den del af förevarande Utlåtande, som afsåg Herr Åstrands berörda motion.

§ 2.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets Utlåtande N:o 45, i anledning af väckt motion om ändring af den i gällande Legostadga bestämda flyttningstid.

I anledning af Utskottets hemställan i detta Utlåtande yttrade

Herr Åke Andersson: Det är oss alla bekant, att, då en motion i den förberedande striden blir sårad, något läkemedel för densamma i afgörandets stund sällan finnes att tillgå. Min motion har fått en grundstöt i Utskottet, och inom Kammaren läser jag således icke kunna hafva någon förhoppning om framgång åt densamma; det kunde således varit ett öfverflöd att begära ordet, då jag på förhand beräknat utgången, men då det är möjligt, att åtskillige af Kammarens ledamöter ej så noga tagit mitt förslag i betraktande, vill jag icke underlåta att lemna upplysning om hvad jag dermed åsyttat. Det är ingalunda af någon falsk inbillning eller af eget intresse och egennyttiga beräkningar, som mitt förslag tillkommit. Jag byter för min del icke ofta om tjenare, och således kan bifall eller afslag till förslaget vara mig temligen likgiltigt, men jag har sett de förluster, som åtskillige af mina kommittenter lidit under nuvarande flyttningsförhållanden. Dyrbara dagsverken hafva ofta för dem gått förlorade, och detta har föranledt dem att önska en förändring i flyttnings-tiden, hvarföre jag blifvit uppmärad att väcka motion derom. Frågan är ej ny, och i betraktande deraf att jag sett förslaget om förändrad flyttnings-tid vid föregående riksdagar städse mötas med ovilja, hade jag verkligen icke tänkt framkomma med något förslag i ämnet; men då jag anser representanten skyldig att, såvidt ske kan, gå sina kommittenters önskan till mötes, har jag härutinnan vågat ännu ett försök.

Af gamla riksdagsprotokoll har jag inhämtat, att många förslag till förändringar i flyttnings-tiden varit framställda och deri olika tider för tjenstehjonsflyttningen varit föreslagna. Med mitt förslag har jag icke velat stöta någon särskild ords möjlige intresse för hufvudet, och jag har derfor velat framflytta flyttnings-tiden för de manlige tjenarne endast 14 dagar, öfvertygad såsom jag är, att, om denna ändring vidtages, många jordbrukare skola med tacksamhet blicka upp till den lagstiftande magten, då de på sådant sätt kunna vinna det syftsmål att få sitt höstarbete skött och afslutadt af sina gamla tjenstehjon, som med arbetet på förhand voro hemmastadde, äfvensom att hafva de dagsverken i behåll som gå förlorade den tid de bäst behöfvas. Att jag i afseende på de qvinliga tjenarne icke föreslagit förändring i flyttnings-tiden, har härflutit af tvenne skäl; för det första därför, att jordbrukaren icke skall på en gång mista allt sitt tjenstefolk, och för det andra har jag mig bekant, att på åtskilliga orter skötas ladugårdarne af qvinnor, och då kreaturen vid nuvarande flyttnings-tid vanligen installas, anses det nödigt att den nya pigan genast är till hands att taga vård om fodret, och i sådana fall kan det vara gagneligt, att den nya pigan något förut inflyttat i sin tjänst. Man har under denna riksdag mycket talat om jordbrukets behof af hjelp och jordbrukarnes betydliga utgifter. Yttrandena härom kunna hafva skäl för sig, men vi böra framför allt se till, att jorden blir väl skött, då det nog blir någon råd med liqviden af utgifterna. Utskottet hade, efter mitt förmenande, bort fästa större afseende på min motion, helst man medgifvit, att jag har rätt i mina påståenden; hvarför har man då icke tillstyrkt den ändring, som jag begärt? Utskottet har sagt, att höstplöjningen är ofullbordad ännu vid den tid, jag för de manlige tjenarnes flyttning föreslagit.

Detta vill jag icke bestrida, ty plöjningen kan understundom pågå hela vintern, då naturen icke hindrar, men det nödvändigaste måste väl ändå medgifvas vara undanskött.

Vidare har Utskottet sagt, att en genomgripande förändring i fråga om lagstiftningen rörande legoaftal sannolikt inom kort torde komma att ega rum, och att man derföre kunde vänta med vidtagande af mindre betydande förändringar. Hvad Utskottet dermed menar är svårt att förstå. Möjligen är meningen, att man hädanefter skall städsla tjänstefolk på vecka eller månad, men det får jag förklara, att om jag möjligen skulle befinna mig här, då en sådan fråga förekommer, skall jag på det högsta bestrida dem, ty vi hafva tillräckligt af lösdrivvare förut, vi behöfva icke föröka den genom lagstiftning. Då jag nu icke väntar mig något understöd, emedan jag är öfvertygad om, att de som redan begärt ordet blifva mina motståndare, så kan jag gerna sluta med att önska motionen en lycklig hädanfärd och en bättre uppståndelse under kommande riksdagar.

Herr Bovin: Jag vill endast inskränka mig till att bifalla Utskottets hemställan i förevarande Utlåtande och kan, likasom Utskottet, icke inse några giltiga skäl för den af motionären föreslagna ändring i flyttnings-tiden. Han talar om, att höstarbetet icke är afslutadt före den 24 Oktober, och erfarenheten gifver äfven vid handen, att icke alltid förhållandet är sådant, men höstarbetet är jemväl också ganska ofta ofullbordadt ännu vid den tid, som motionären föreslagit för tjänstehjonens flyttning, och då har man ju icke någon fördel af den ifrågasatta förändringen. Att bestämma olika flyttnings-tider för de olika slagen af tjenare, är väl icke heller så klokt, och jag finner mig förty, såsom jag redan sagt, föran-låten att bifalla Betänkandet.

Herr Östman: Denna fråga har vid flera föregående riksdagar, till följd af åtskillige representanters från södra orterna framlagda förslag, varit föremål för Rikets Ständers pröfning, men den har alltid blifvit med stor pluralitet afslagen. Man kan aldrig gerna få lämpligare flyttnings-tid än den nu bestämda. Jag har haft tjenare i 35 år, men jag har aldrig hört klagomål från deras sida öfver flyttnings-tidens olämplighet. Icke hel-ler kan jag instämma uti motionärens hemställan derom, att de manlige och de qvinliga tjenarne skola hafva olika flyttnings-tid, utan jag anser dräng och piga böra hafva samma flyttnings-tid. Utskottets hemställan synes mig vara riktig, och derföre godkänner jag densamma.

Herr Hesse: I ett land, så vidsträckt och med så olika förhållan- den som Sverige, är det alldeles omöjligt för lagstiftningen att åstadkomma en tjänstehjousstadga, som tillfredsställer allas intressen eller som är fullt lämplig för alla de olika provinserna. För min del anser jag, att tjänste- hjonens flyttnings-tid lämpligast bör bero på emellan husbönder och tje- nare uppgjorda kontrakt; och det är af sådan anledning, som jag yrkar afslag å motionen, fullt förvissad derom, att icke så särdeles lång tid skall förflyta, innan en rationel legostadga varder af Statsmagterna antagen.

Herr Bergström: Det må icke betviflas, att för husbönder inom den del af Skåne, som motionären tillhör, den i tjenstehjonsstadgan bestämda allmänna flyttningsdag är mindre lämplig, åtminstone hvad angår de manliga tjenstehjonen; men förhållandet har icke visats vara enahanda inom hela Skåne, än mindre inom rikets öfriga landskap. Man har ofta upprepat, ja ända till trivialitet, att vårt land är så vidsträckt, att ekonomiska författningar, fullt lämpliga för alla delar af riket, svårligen kunna åstadkommas. Förhåller det sig så, hvilket också får antagas, torde hvad som är lämpligast för de flesta delarne af riket böra gälla äfven för de öfrige. Det synes mig derföre vara ett alltför långt sträckt anspråk af motionären, att till förmån för hans ort beredes en bestämmelse uti ifrågasvarande afseende, hvilken icke visats vara lämplig för alla andra delar af riket. Efter mitt förmenande skulle frågan finna den lyckligaste lösning, derigenom att åt landstingen öfverlemnades att bestämma laga flyttningsdag, hvarje för dess område. Här om är dock nu icke väckt förslag. Jag tror derföre att man för närvarande icke kan annat än bifalla Utskottets hemställan.

Herr Petter Andersson: Utan att hysa någon rörhoppning om framgång af motionärens förslag, kan jag icke underlåta att tillkännagifva, att jag anser detsamma vara både billigt och rättvist. Billigt derföre, att det icke medför någon olägenhet för tjenare, och rättvist derföre, att genom dess antagande husbönderne skulle beredas någon fördel. Det är nemligen icke godt för desse sednare att i 6 eller 8 dagar under den brådaste tiden mista alla sina tjenare, helst det vid tiden för tjenstehjonsflyttningen icke hafver sig så lätt att få lega dagsverkare eller tjenare. Motionens innehåll är, efter mitt förmenande, ganska väl genomtänkt och det skulle vara särdeles fördelaktigt, om man under nämnda bråda tid finge behålla kvar de manlige tjenarne, intilldess de nya qvinliga tjenstehjonen inträdt i tjensten, ty någon måste under tiden hafva vård om kreaturen. Jag hemställer således, huruvida det icke skulle vara skäl att återremittera Utlåtandet.

Herr Jan Andersson: Jag är viss derom, att motionens syfte är godt, men den af honom föreslagna förändringen i flyttningstiden för tjenstehjon skulle, om den ock vore välgörande för hans hemort, likväl på de flesta ställen medföra olägenheter i stället för fördelar. Åtminstone skulle sådant vara händelsen i min hemort, hvarföre jag godkänner Utskottets hemställan och afslår motionen.

Herr Per Nilsson från Malmöhus län: Jag är från samma ort som motionären, men detta hindrar mig likväl icke att erkänna, att icke någon flyttningstid synes mig vara mera lämplig och passande än den för närvarande bestämda.

Hvad beträffar förslaget, att man skulle stadga särskild flyttningstid inom hvarje län, så tror jag sådant skulle medföra stora olägenheter, isynnerhet för dem, som äro boende vid länegränserna; likasom jag anser det olämpligt att bestämma olika flyttningstider för de manlige och qvinliga tjenarne. Jag bifaller af sådan anledning Utskottets hemställan.

Herr Orre: Jag vill endast fästa uppmärksamhet på några olägenheter, som skulle blifva en följd af flyttningstidens förändring, på sätt som motionären föreslagit.

Mantalsskrifningarne försiggå, som man vet, i början af November månad, och det skulle medföra icke så obetydligt trassel, om tjenstehjonsflyttningen skulle inträffa just under det mantalsskrifningen eger rum. En sådan framflyttning at tjenstehjonsflyttningen, som motionären föreslagit, inverkar äfven ganska menligt för husförhören. Således anser jag det vara högst olämpligt att vidtaga någon ändring i tiden för tjenstehjonsflyttningen, utan att man på samma gång bestämmer annan tid för mantalsskrifningarnes verkställande.

Herr Medin: Ehuru det kan vara öfverflödigt att öka diskussionen i denna fråga, vill jag dock, eftersom jag fått ordet, yttra något. Det har under förra Representationen ofta framställts förslag om att ändra flyttningstiden för tjenstefolk, men aldrig har jag förut hört, att man velat skilja emellan de manlige och qvinliga tjenarne härutinnan. Hvad fördel motionären kan finna af den förändring han i det afseendet föreslagit förstår jag icke, men jag anser hans förslag icke vara fördelaktigt; hvidan och jemväl med afseende å hvad nästföregående talare yttrat, jag bifaller Utskottets hemställan.

Öfverläggningen var slutad; och på derom framställd proposition blef Utskottets i förevarande Utlåtande gjorda hemställan af Kammaren bifallen.

§ 3.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets Utlåtande N:o 46, i anledning af väckt motion om ett tillägg till 17 Kap. 18 § Handelsbalken, i fråga om rätt till betalning i konkurs för fordran på grund af borgen.

Härvid yttrade:

Herr C. A. Larsson: Det är nu andra gången jag bragt å bane ett förslag, som går ut på att minska det olyckliga borgenssystem, som hotar att antaga allt större dimensioner och åstadkomma de mest oberäkneliga olyckor inom fäderneslandet. På förra riksdagen väckte jag motion om upphäfvande af allt hvad lag och författningar stadga i afseende på borgen för annan mans gäld. Jag fogade då ett alternativ till min nämnda motion, hvilket gick ut på att nedsätta förmånsrätten för borgensförbindelser att gälla näst efter gäldenärens egna skulder. Det dåvarande Lag-Utskottet afvisade på det mest snöpliga sätt det första alternativet i motionen, men underlät att med ett enda ord beröra det sednare, angående förmånsrätten. Afslaget motiverades dermed, att motionen icke skulle hvila på någon rättsgrund; men jag frågar: hvilat hela den af mig klandrade borgenslagen på någon förnuftig rättsgrund? Är det rimligt att tolerera en lag, som tvingar personer att betala andras skulder, deraf löftesmännen ej haft den ringaste fördel? Enligt mitt förmenande saknar en sådan lag all slags rättsgrund.

Ehuru Utskottet nu på samma sätt afvisat min motion, så dristar jag dock, i strid mot Utskottet, tro, att min motion innehåller ett förslag, som har framtid för sig, och att lagstiftningen förr eller sednare skall se sig nödsakad stäffa det oskick, som borgenssystemet medför. Det var af den anledning, att Lag-Utskottet vid förra riksdagen ej afgaf något slags Utlåtande i afseende på förmånsrätten för borgensförbindelser, som jag nu upptog blott det sednare alternativet af min förra motion. Jag trodde, att detta under öfvergångsperioden skulle vara ett sätt att så småningom komma ifrån samma olyckliga kreditsystem, som redan verkat tillräckligt ondt inom landet.

De olägenheter, borgenssystemet medför, äro verkligen af den beskaffenhet, att man förr eller sednare måste lyssna till de röster, som höjas emot det öfverhandtagande onda. Man kan utan fara för öfverdrift påstå, att tre fjerdedelar utaf alla konkurser, som inträffa på landsbygden, leda sitt ursprung ifrån borgen. Huru mången eljest välbergad familjefader har icke under de sednast förflutna åren nödgats med tårar i ögonen underrätta sin hustru och barn om den ruinerade ställning, hvaruti de sig befinna, blott till följd af mannens oförsigtighet att borga för sina anhöriga och vänner? Är det rätt att legalisera lagar, der ena medborgaren skall betala hvad den andra förslösat, utan att den förre fått någon nytta deraf? Man klagat öfver landets betryckta ställning, men man vill icke lyssna till de orsaker, som i väsendtlig mån vållat flertalets undergång. Frågan om borgenssystemet är af en sådan vikt för ett sundt kreditsystem, att det ej längre kan gå an att slå döförat till för de röster, som höjas emot detsamma. Dagliga erfarenheten gifver vid handen, att personer, som ärt ganska betydlig förmögenhet, med ett enda penndrag ruinerat sig och familj. Utskottet yttrade vid förra riksdagen, att om borgenssystemet kommit ur bruk, skulle det hafva varit skäl att upphäfva lagen derom, men som det visat sig, att motsatsen egt rum, så borde denna lag bibehållas och min motion förklarades obehöfzig. För mig vill det synas, som hade Utskottet ej bort bemöta motionen på ett så hånfullt sätt. Det är i sanning icke godt att uppställa några så beskaffade rättsgrunder, som Lag-Utskottet gillar. Borgensförbindelser kunna visserligen sägas vara frivilliga, men äfventyrliga spel äro ju lika frivilliga, och dock äro dessa vid strängt ansvar förbjudna och de frivilligt utsatta penningesummorna underkastade beslag. Jag tror dock, att mångfaldigt hère blifva ruinerade på borgen än på spel, men emot missbruket af borgen vill man icke sätta något korrektiv. Det är icke Svenska lagstiftningen värdigt att tolerera lagar, som alstra lyx och öfverflödigt lefnadssätt på andras bekostnad. Man känner, huru lätt det går att skaffa sig goda vänner genom yppighet, för att sedermera låta dessa sjelfva bestå kalaset; men hvad som följer af slika manövrer, det känna fattigtörsörjningarne aldrig bäst. Någon återremiss anser jag icke vara skäl att påyrka, ty jag känner alltför väl, att Lag-Utskottet med dess nuvarande sammansättning aldrig skall behjerta saken; men jag ville dock, att Kammaren måtte ogilla den af Utskottet begagnade motiveringen, enär jag anser, att syftemålet med denna min motion är fullt så godt som flertalet af motioner, hvilka rönt ett motsatt behandlingssätt.

För att visa ohållbarheten af de argumenter, Utskottet begagnat, berder jag att få fästa Kammarens uppmärksamhet på en tirad i Betänkan- det, som förefaller mig särdeles besynnerlig. Utskottet yttrar nemligen: "För detta förslag — enligt hvilket förmånsrätt framför en gäldenärs löftesförbindelser skulle tillerkännas hans egna skulder och enligt hvilket alltså en gäldenär, som icke egde andra skulder än borgensförbindelser, men dylika till belopp, fullt motsvarande alla hans tillgångar, skulle kunna omintetgöra fordringsegarnes rätt endast genom att utfärda nya skuldsedlar i eget namn — har icke åberopats och kan väl icke åberopas någon rättsgrund."

Man måste i sanning medgifva, att, om mitt förslag kunde leda till sådana resultat, som Utskottet uttalar uti denna af mig citerade strof, då kunde man icke därför åberopa någon rättsgrund; men jag måste dock bestrida, att några dylika slutsatser kunna dragas af min motion. Den går helt enkelt ut på *att nedflytta förmånsrätten för en gäldenärs borgensförbindelser, att utgå näst efter hans egna skulder*. Häraf följer alldeles icke, att det står en gäldenär fritt att utfärda nya skuldsedlar, för att undgå betala sina borgensförbindelser. Skulle en gäldenär försöka att begå ett slikt bedrägeri, så finnes i nu gällande Konkurslag korrektiv deremot. Dessutom finnes väl icke det ringaste sundt förnuft i ett så- dant antagande som det af Utskottet åberopade. Kan man ens tänka att en gäldenär skulle utfärda några skuldsedlar, i fall han icke hade några skulder? Är det meningen att han skulle utfärda reverser för in- tet, blott för att undgå betala borgen? Detta vore ju ett uppenbart svek, som komme att hänföras under Strafflagen.

På sätt jag redan anført, yrkar jag, att Kammarén, med ogillande af Lag-Utskottets motiver, måtte låta bero vid det slut, hvartill Utskottet kommit.

Herr Bovin: Det vore visserligen önskligt att någon förändring kunde ske i det nu gällande borgenssystemet, men dock icke på det sätt som motionären föreslagit. Motionären säger sig hafva funnit Lag-Utskottets förevarande Utlåtande innebära hån emot honom. Efter hvad jag kan finna, förekommer icke något hånande i Utlåtandet, och jag tror icke hel- ler någon annan af Kammarens ledamöter skall kunna uppfatta Utlåtan- dets innehåll såsom något hån. Bifall till motionen skulle, enligt min uppfattning, medföra stora olägenheter, och jag skulle snarare vilja före- komma borgensmissbruket genom att föreskrifva, att en borgenspåskrift icke skulle hafva någon påföljd. Man har också försökt sig på denna väg. En del af bankerna utlånar icke penningar emot borgen, utan så- väl låntagarens som hans hjälparens särskildt uthändigade förbindelser erfordras för penningars erhållande. Detta orsakar likväl oftast ett in- trasslande af låntagarnes och löftesmännens affärer samt torde således icke heller vara att rekommendera. Så länge den menliga hjälpsamheten finnes, torde man icke kunna förekomma det öfverklagade onda.

Jag yrkar bifall till Utskottets Betänkande.

Herr Lemchen: Jag hade ej ämnat uppträda till försvar för Lag- Utskottets nu föredragna Utlåtande, men i anledning af den straffpredikan, motionären

motionären hållit mot Utskottet, anser jag mig, om det också är något vågadt, böra yttra några ord, och jag är dervid nog djerf att påstå, det Utskottet med skäl sagt, att för motionärens förslag saknas rättsgrund. Löftesförbindelser lära väl icke kunna eller böra förbjudas, och så länge de finnas måste de medföra betalningsskyldighet enligt sin ordalydelse lika med andra skuldförbindelser. Det föreslagna stadgandet är i högsta måtto godtyckligt och skulle ganska menligt inverka på affärlifvet. Jag tror icke att, om ock det så kallade borgenssystemet föranlett mångens ruin, man derifrån kan härleda lyxen m. m. Att förlikna borgen vid äfventyrligt spel kan ej heller vara riktigt. Det öfverhandtagande missbruket med löftesskrifter i vårt land torde möjligen kunna betraktas såsom en yttring af vårt lättsinne och vår obetänksamhet. Något hån ligger ej i Ut-låtandet. Konklusionen i detsamma hvilat på riktiga grunder och jag anhåller om Kammarens bifall till densamma.

Herr C. A. Larsson: Jag begärde ytterligare ordet, emedan en ledamot af Lag-Utskottet, Herr Bovin, påstod, att det icke skulle ligga något hån uti Utskottets motivering. Hvad vill det då egentligen säga, när Utskottet påstår att ett bifall till min motion "innebure ett magtspråk, oerhördt i lagstiftningen." Jag anser den sak, min motion afhandlar, vara en lifsfråga för folkets existens, ty kommer borgenssystemet att allt fortfarande utbredas, så kommer all kreditlagstiftning att förfela sitt ändamål, och den ena familjen efter den andra faller barmhertighetsinrättningarna till last.

Samme talare har också sagt, att man heldre bort taga steget fullt ut. Besynnerligt nog förde han icke samma språk vid förra riksdagen, då min motion gick ut på att atskaffa all lag om borgen. Utskottet erkände såväl då som nu, att borgen är ett ondt; men att utrota detta onda, derpå vill Utskottet icke inlåta sig. En annan ledamot af Lag-Utskottet har fäst en särdeles vikt vid rättsgrunden för borgensförbinders betalningsrätt efter gäldenärs egen gäld. För min del känner jag verkligen ett slags handlingar, som för närvarande hafva förmånsrätt näst efter gäldenärs egna skulder och lika rätt som böter. Dessa äro anvisningar, dragna på Riksbanken utan innesätande valuta. Jag frågar med anledning häraf, hvad det kan finnas för rättsgrund till ett sådant stadgande, om icke dermed afsåges att förekomma missbruk? Om jag på god tro tager i liqid en dylik anvisning och icke får densamma inlöst hos Banken, så borde jag väl hos utställaren hafva samma rätt som för en revers, men så är dock icke förhållandet. Kongl. Förordningen den 12 Mars 1750 stadgar, att för sådan fordran njutes ej bättre rätt, än i 18 § af 17 Kap. Handelsbalken tillägges böter. I detta stadgande hade Lag-Utskottet haft fullgiltigt skäl för bifall till motionen, ty för anvisningen hade gäldenären erhållit full valuta, då den utlemnades; men för borgensförbindelsen hade han deremot icke åtnjutit något, och det kan i min tanke aldrig blifva rätt, att en person betalar hvad en annan bortslösar. Detta är i min tanke en giltig rättsgrund.

Herr Rosenberg: Det är ingalunda ovanligt att finna misshumör hos en motionär, som fått afslag på sin motion, men mera ovanligt är det

att få höra motionären i och för ett sådant afslag utfara på sätt som skett mot ett Utskott. Såsom ledamot af Lag-Utskottet är jag dock, oakadt den undfångna tillrättavisingen, lugn. Vid föregående riksdag begärde Herr Larsson i motion upphäfvande af all borgen. Då detta förslag icke vann afseende, har han nu framställt ett annat, måhända ej så radikalt, men dock så beskaffadt, att det saknar all rättsgrund. Motionären synes vilja tillerkänna borgen olika verkan under olika förhållanden. I konkursförhållanden önskar han att få sitt förslag att medföra gällande kraft, men är ej konkurs i fråga, då skall borgen gälla. Jag hemställer till hvar och en af Kammarens ledamöter, huruvida någon rättsprincip kan ligga till grund för ett dylikt förslag. En förskrifning, som man utfärdar, måste väl medföra verkan, så långt tillgångar finnas hos förskrifningens utgifvare. Skulle motionen emellertid vinna framgång, så blefve ej någon annan följd deraf, än att saken stod qvar, om än i annan form. Lika öfvertygad som jag är, att motionärens vid sista riksdagen framställda förslag i ämnet var overkställbart, lika viss är jag, att det nu framlagda icke hvilat på någon rättsprincip. Dermed vill jag dock ej hafva sagt, att jag gillar det lätt-sinne, som förefinnes i fråga om borgensförbindelser, men man kan ej i lag förbjuda någon att köpa ett hemman till huru högt pris han finner för godt, att äta eller dricka upp sina medel eller att förstöra dem på andra lagliga sätt. Vi böra akta oss för att låta lagstiftningen allt för mycket ingripa på det enskilda området och att ställa befolkningen allt för mycket under förmynderskap. Jag bifaller Utskottets hemställan i förevarande fall.

Herr Friherre Alströmer: Det är icke min afsigt att förorda motionen, men jag anser den tanke, den i sig innebär, vara förtjent af mycken uppmärksamhet. Skulle borgenssystemet kunna öfvergå derhän, att den, som ikläder sig betalningsansvar för en annan, måste utgifva skuldsedel i stället för borgensförbindelse, så torde nog flere än en betänka sig, innan de iklädde sig betalningsskyldighet för en annan. Då Utskottet kunnat och bort undvika de ordalag, hvarmed motionen blifvit afvisad, synes motionärens yrkande om motivernas ogillande vara fullt berättigadt.

Öfverläggningen förklarades vara slutad; och förevarande Utlåtande bifölls.

§ 4.

Företogs ånyo till handläggning Lag-Utskottets Utlåtande N:o 47, i anledning af väckt motion om ändring i Kongl. Förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 April 1866.

Härvid yttrade

Herr Jöns Pehrsson: Efter hvad som här inom Kammaren tilldragit sig vid behandlingen af nästföregående Utlåtande, torde det icke vara värdt att här uppträda till försvar för sina satser. Jag kan dock icke underlåta att upplysa Lag-Utskottets ledamöter derom, att jag med min motion icke afsett någon ändring uti 1866 års Kongl. Förordning om jords och lägenhets afstående för allmänt behof, utan har jag tvärtom medgifvit, att denna författning kan vara bra och lämplig, då det gäller Staten och det allmänna, hvaremot jag anser den vara alltför dyr att tillämpa,

då det gäller enskilda kommuner. Jag hemställer, huruvida frågan om t. ex. vägars förbättrande inom byalag kan anses vara af den viktiga beskaffenhet, att man, om jord behöfver för sådant ändamål exproprieras, icke bör få expropriationsfrågan afgjord, utan att behöfva dermed besvära Kongl. Maj:t. Nu gällande författning i ämnet stadgar uti dess I § bland annat följande: "Der *Konungen* pröfvar nödigt, att jord eller lägenhet, som enskild man, menighet eller inrättning tillhör, begagnas skall, antingen till rikets försvar, till allmän väg, bro, hamn eller lastningsplats, till torg eller gata i stad, till uttappning eller sänkning af sjö, till strömmrensning, farled eller annan vattenledning, till allmän byggnad eller till dylikt allmänt behof, vare egare pliktig att afstå hvad för ändamålet fordras." Här af synes, att man, så snart fråga uppstår om expropriation af huru ringa beskaffenhet som helst, är tvungen att besvära Kongl. Maj:t. Uti en annan § af författningen bestämmes, att, om godvillig uppgörelse icke kan ske, man måste utse en nämnd af 9 personer för en dylik frågas afgörande. Bli icke detta ett alltrör kostsamt sätt att gå till väga, för att ernå en obetydlig vägförbättring? Utskottet har sagt, att kommunen skulle blifva domare i egen sak. Detta kan väl vara sannt, men man torde ock finna, att en kommun icke gerna beslutar en väganläggning eller en utgift, utan att den är nödvändig. Dessutom eger man ju rätt att klaga öfver beslutet. Jag har visserligen i min motion föreslagit, att kommunen skall ega välja kompromissarie i stället för en tredskande jordegare, men jag skall nu så till vida ändra mitt yrkande, att jag begär återremiss af Utlåtandet och önskar, att Häradsrätten i orten må ega, utpå anmälan, att för tredskande jordegare utse god man i kompromissen. Vidare har jag i motionen föreslagit, att emot kompromissariernas beslut icke någon klagan skall få föras. I stället föreslår jag nu, att klagan emot kompromissens beslut må föras, på sätt i lag för tvistemål är stadgadt.

Med dessa nu af mig framställda modifikationer uti mitt förslag påyrkar jag Utlåtandets återremitterande till Utskottet för förnyad behandling, ty med antagande af hvad jag sålunda föreslagit, skulle Kongl. Maj:t undgå att besväras i oträngdt mål, och rikets allmänna väl befordras.

Herr Lemchen: Det kan icke vara riktigt att, på sätt motionären föreslagit, göra undantag från den allmänna expropriations-lagstiftningen, när fråga uppstår om expropriation af jord för anläggande af utfarts-, by-, kyrko- och häradsvägar. Den enskildes eganderätt bör vara lika betryggad och garanterad i ena som andra fallet. De af motionären öfverklagade ökade kostnader, som förorsakas deraf, att expropriationsnämnden består af ett större antal personer, kunna ju, på sätt Utskottet jemväl öfvermålt, undvikas, om parterne öfverenskomma, att utse ett mindre antal kompromissarier. Jag hemställer, att Utskottets Utlåtande må bitallas.

Herr Jöns Pehrsson: Med anledning af siste talarens yttrande vill jag endast göra honom uppmärksam på hvad han sjelf nämnt, att nemligen författningen väl medgifver ett mindre antal af kompromissarier, men endast i det fallet, att *parterna derom äro ense*. En tredskande part lär icke gå in på någon modifikation af författningen.

Öfverläggningen förklarades vara slutad. Då den proposition på bifall till Utskottets hemställan, som af Herr vice Talmannen framställdes, med ja och nej besvarades samt votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en voteringsproposition, så lydande:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i dess Utlåtande N:o 47, i anledning af väckt motion om ändring i Kongl. Förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 April 1866,
röste ja;

Den, det ej vill,

röste nej;

Vinner nej, har Kammaren beslutat till Utskottet återförvisa ifrågarande Utlåtande.

Den härefter i vanlig ordning anställda omröstningen utföll med 73 ja emot 19 nej; i följd hvaraf förevarande Utlåtande var af Kammaren bifallet.

§ 5.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets Utlåtande N:o 48, i anledning af väckt motion om ändring i 2 Kap. 10 § Strafflagen.

I anledning af detta Utlåtande yttrade

Herr Hierta: Vid granskning af de motiver Utskottet anfört till stöd för sitt ifrågavarande Utlåtande kan man svärigen förneka rättigheten af det första skälet, nemligen att "med atseende å de grunder, på hvilka den nya Strafflagen är byggd, synes det *nästan omöjligt* att uppdraga en gräns emellan de mindre förseelser, som endast innefatta åsidosättande af vissa ordningsföreskrifter, och de lagöfverträdelse, som förtjena benämning af brott i vanlig mening." Dock föreställer jag mig att man snarare uttryckt rätta förhållandet, om man i stället för orden *nästan omöjligt* användt ordet *svårt*, ty nog hade väl Utskottet bort kunna uppställa olika kategorier af förseelser, hvilka bort med olika straff beläggas, derest nemligen Utskottet annars ansett den af mig föreslagna förändring tjenlig; men deremot kan jag alldeles icke godkänna det andra skäl, Utskottet anfört, nemligen om olämpligheten, "att, då ett visst straffs, stem efter undergången omsorgsfull pröfning nyligen blifvit antaget, deruti införa en sådan ändring som den föreslagna, hvilken skulle söndra det hela." Det förefaller mig nemligen som vore det en nog långt drifven kärlek för systemet att vilja bibehålla tillämpningen af en viss straffart, äfven om denna skulle befinnas icke vara med billighet förenlig. — Jag tror derföre att, om Utskottet annars ansett de motiver, som legat till grund för min motion, rätta och sanna, sistnämnda af Utskottet anförda skäl icke bort hindra detsamma att söka lösa frågan. Såsom en sådan lösning vågar jag nu föreslå, att för framtiden fängelse vid vatten och bröd icke må användas såsom obligatorisk straffart, utan att, såsom förhållandet är i de flesta länders nyare lagstiftning, bland annat äfven i Danmark, det må öfverlemnas åt den straffskyldige att sjelf välja hvilketdera straffet han anser för sig minst svårt, och det är för vinnande af en sådan ändring jag nu påyrkar, att Utlåtandet måtte varda till Utskottet återmitteradt. Säkert är att fängelse vid vatten och bröd af mången an-

ses såsom förödmjukande, att icke säga vanhedrande, och att, enligt denna uppfattning hos folket, detta straff mycket närmar sig spöstraffet i det afseendet, att man anser det företrädesvis ifrågakomma såsom bestraffning för gröfre brott, hvaremot enkelt fängelse anses såsom straff för mindre svåra förseelser.

Herr Bovin: För min del kan jag icke biträda motionen, utan anser Utskottets Utlåtande hafva för sig ganska goda grunder. Deremot skulle jag icke hafva något emot motionen, om uti densamma föreslagits, att fängelse vid vatten och bröd måtte såsom förvandlingsstraff helt och hållet upphöra. Då Strafflagen var under behandling hos Rikets Ständer, gjorde sig olika åsichter gällande angående lämpligheten af denna straffart såsom förvandlingsstraff, och jag tror mig kunna påstå, att det var mest ekonomiska skäl, som bidrogo till detta straffs bibehållande såsom förvandlingsstraff, emedan detsamma förorsakar Staten vida mindre utgifter än andra fängelsestraff. Att nu lösrycka ur det system, hvarpå Strafflagen hvilat, vissa slag af förseelser och förklara dem böra med annat förvandlingsstraff aftjenas, vore ganska svårt, helst det torde möta mycken svårighet att bestämma hvilka af dessa lagbrott böra anses såsom brott i vanlig mening, samt hvilka böra anses vara af lindrigare beskaffenhet och derföre aftjenas med enkelt fängelse. För min del vill jag derföre anhålla om bifall till Utlåtandet.

Herr Björck: I motsats mot den förste talaren anser jag det af Utskottet anförda skäl om olämpligheten att införa förändring i det en gång antagna straffsystemet vara det enda af Utskottets motiver, som möjligen kan godkännas; och föreställer jag mig, att det är hufvudsakligen på detta skäl, som Utskottet afstyrkt bifall till motionen, ty om man mera noga granskar de öfriga skälen, så visar det sig nog att de icke äro hållbara. Också förhåller det sig såsom Herr Bovin yttrat att då, under strafflagens behandling vid Riksdagen, den mening tycktes vilja göra sig gällande, som förordade bibehållandet af fängelse vid vatten och bröd såsom förvandlingsstraff, så råkade man i verklig förlägenhet huru man skulle kunna motivera denna åsigt och nödgades slutligen för bibehållandet af denna straffart anföras rent ekonomiska skäl. Men äfven från denna synpunkt betraktadt anser jag, i likhet med Herr Hierta, att den straffskyldige bör medgifvas valfrihet i fråga om förvandlingsstraffet. Kronan kommer visserligen någon gång att vidkännas större utgifter, men medgifvas måste väl att, derest denna straffart i öfrigt icke kan med giltiga skäl försvaras, så måste, med åsidosättande af de ekonomiska skälen, Kronan underkasta sig den utgift, som möjligen kan henne tillskyndas, derigenom att detta straff utbytes emot ett annat. Hvad åter angår den straffskyldige, så, derest han anser fängelse vid vatten och bröd mindre förstörande för hans ekonomiska ställning, må han ega välja detta straff, men i annat fall och för den händelse han skulle anse ifrågavarande straffarts tillämpning vanhedrande för hans framtid och på hans helsa och arbetskraft menligt inverkan, må det då stå honom öppet att aftjena sin förbrytelse med enkelt fängelse. Enligt min åsigt saknas det således giltiga och antagliga skäl för att bibehålla denna straffart såsom ovilkorligt förvandlingsstraff; och hemställer jag derföre, om icke frågan finge sin rätta lös-

ning om, såsom förhållandet är i Danmark, det öfverlemnades åt den straffskyldige att sjelf välja hvilket af de stadgade förvandlingsstraffen han funne för sig bäst och lämpligast. Enda skilnaden genom en sådan förändring blefve, att Kronans utgifter till fångvården möjligen något förökades. Jemte det jag således instämmer med Herr Hierta, vill jag tillika fästa uppmärksamheten derpå, att vid genomläsning af Utlåtandet tydligen synes, det Utskottet sjelft icke ansett sig kunna försvara bibehållandet af fängelse vid vatten och bröd såsom förvandlingsstraff.

Herr Kolmodin: I likhet med motionären anser jag det vara riktigt att tillämpa fängelse vid vatten och bröd såsom bestraffning för en del mindre förseelser, och har detta förhållande också på flera orter redan ådragit sig uppmärksamhet och ovilja. Det strider nemligen emot folkets rättsmedvetande, att den, som gjort sig skyldig till en mindre förseelse, såsom t. ex. underlåtenhet att inkomma med uppgift till mantalsskrifning, skall i afseende på straffarten ställas på samma linie som en verklig brottsling; och har följden af detta förhållande också blifvit, att man icke ansett sig kunna eller våga tillämpa de i lag och författningar för dylika mindre förseelser stadgade straffbestämmelser, dels emedan man fruktat att tillskynda en menniska en obilligt hård bestraffning, dels emedan en sådan likställighet i straff för obetydliga förseelser och verkliga brott lätteligen åstadkommer en farlig nivellerung i allmänna rättsbegreppet. En lagstiftare i fordna tider stadgade dödsstraff för alla brott, gröfre eller mindre, och visade sig då, att de grofva brotten i förfärande grad tilltogo. Orsaken till detta förhållande var naturligtvis, att, då alla brott bestraffades lika strängt, folket i sin uppfattning började anse gröfre brott icke vara af svårare beskaffenhet än mindre förseelser. Det har blifvit sagdt, att det icke är möjligt, att från de grunder, på hvilka vår strafflag är byggd, uppdraga en gräns emellan brott, som böra med fängelse vid vatten och bröd aftjenas, och mindre förseelser, hvarå bör följa enkelt fängelse; och ehuru jag sjelf icke är någon lagkarl, och således ej kan pröfva dessa grunder, vågar jag dock taga för gifvet, vår Strafflag till heder, att en dylik begränsning icke kan stå i strid med de grunder, på hvilka den samma ytterst hvilar. Utskottet har vidare sagt, att den påyrkade förändringen icke kan ske genom ett generelt stadgande, på sätt motionären föreslagit, och kan detta väl vara möjligt, men då borde väl ändamålet kunna vinnas genom uppställande af speciela bestämmelser. Då, enligt 53 § Regeringsformen, det tillkommer Lag-Utskottet att utarbета de från Kammarne dit remitterade förslag till civil-, kriminal- och kyrkolagars förbättring, så synes det mig som hade Utskottet i förevarande fråga bort afgifva förslag till en förändring, som i alla landsändar skulle helsats med belåtenhet och tillfredsställelse. För åstadkommande häraf är det som jag, i likhet med Herrar Hierta och Björck, yrkar, att Utlåtandet måtte vardas till Utskottet återremitteradt.

Herr Hierta: Då jag förra gången hade ordet, egde jag icke förhoppning att inom Kammaren vinna ett så vackert understöd, som sedermera kommit min motion till del; men då nu anledning förefinnes, att frågan möjligen skall kunna erhålla ett annat resultat än inom Utskottet,

utbeder jag mig att till en början få fästa uppmärksamheten derpå, att de personer, som egentligen drabbas af detta förvandlingsstraff, tillhöra den fattigaste samhällsklassen, samt att de, för hvilka detta straff förefaller vanhedrande men det oakadt nödgas undergå detsamma, af bristande urskilning fatta hat och ovilja icke mot sjelfva lagen utan mot den eller dem, som tillämpa densamma, hvilket i de större städerna vanligen är polismyndigheten; och torde uti detta förhållande få spåras anledningen till det hat, som här i hufvudstaden hos den lägre befolkningen på sednare tiden uppenbarat sig mot nämnda ordningsmagt, och dertill man hittills icke kunnat finna verkliga orsaken. En förändring till ett bättre jemväl i detta hänseende anser jag kunna vinnas genom bifall till det af mig väckta förslag.

Herr Bergström: Med afseende å det sätt, hvarpå motionären motiverat sitt förslag, är det uppenbart, att han icke i allmänhet ifrågasatt lämpligheten af fängelse vid vatten och bröd såsom förvandlingsstraff, utan allenast påyrkat, att vitesböter och sådana böter, hvilka ådömas för förseelser, de der i sig sjelfva icke innefatta brott, borde förvandlas icke till fängelse vid vatten och bröd, utan till enkelt fängelse. Vid sådant förhållande kan det förslag motionären under diskussionen med åberopande af Danska strafflagens stadgande framkastat, nemligen att åt hvarje straffskyldig måtte öfverlemnas valfrihet i fråga om det förvandlingsstraff, han borde undergå, icke anses annorlunda än såsom en helt och hållet ny fråga, som ingalunda lärer kunna föranleda till den af motionären förordade återremiss af ärendet. Jag anser det icke lämpligt att nu uttala något omdöme om det ena eller andra förvandlingsstraffets företråde, än mindre att ingå i en utförlig framställning och granskning af alla de förhållanden, hvilka här vid lag äro de bestämmande. Det må vara nog att påpeka, hurusom motionären förmenat en bestämmelse af så generell beskaffenhet, som han föreslagit, kunna vara tillräcklig för särskiljande af de olika fall, då det ena eller andra förvandlingsstraffet borde inträda. Lika med Utskottet påstår jag det vara omöjligt att på sådant sätt uppdraga gränsen emellan det ena eller andra slaget af förseelser och förbrytelser.

Om vår Strafflag, lika med den Franska, indelade brotten i flera, med särskilda namn bestämdt utmärkta hufvudgrupper, skulle ett sådant generellt särskiljande, som motionären i åsyftadt ändamål föreslagit, icke möta hinder; men under för handen varande förhållanden kan målet, om det nu anses önskvärdt, endast genom specialbestämmelser vinnas. Då motionären sjelf icke beträdd denna väg, har Lag-Utskottet också saknat all anledning att genomgå hela Strafflagen för att urskilja och bestämma, hvilka öfverträdelser vore att anse såsom förseelser, de der i sig sjelfva icke innefattade brott. Således lärer Lag-Utskottets underlåtenhet att, på alldeles olika sätt mot hvad motionären yrkat, utarbete ett lagförslag icke rimligtvis kunna föranleda återremiss. För min del yrkar jag bifall till Betänkandet.

Herr Trägårdh: Jag är hufvudsakligen förekommen af Herr Bergström och vill endast tillägga, att det ofullständiga i motionen föranleder mig att bifalla Utskottets Utlåtande i ämnet.

Öfverläggningen var slutad; och Utskottets hemställan bifölls.

§ 6.

Föredrogs ånyo och birölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 49, i anledning af väckt motion om skyldighet att underhålla bostadshus åt extra provincialläkare.

§ 7.

Företogs ånyo till handläggning Lag-Utskottets Utlåtande N:o 50, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande stadganden i fråga om skyldighet att bygga och underhålla allmänna vägar och broar.

Utskottets förra hemställan.

Härvid yttrade

Herr Ljuslin: Då jag framlade min ifrågavarande motion, kände jag icke, att Rikets sist församlade Ständer till Kongl. Maj:t aflåtit en underdånig skrifvelse, deruti de, med uttryckande af deras åsigt om rättvisan och billigheten deraf, att väghållningsbesväret inom kommunerna å landet utsträcker till alla skattskyldige samt, med vissa undantag och modifikationer, utgöres efter det fyrktal, en hvar har sig åsatt, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes i öfverensstämmelse dermed låta utarbета och, så snart ske kunde, till Riksdagen framlemna nådig Proposition i ämnet; och ehuru, på sätt Utskottet äfven påpekat, min motion icke afser alldes detsamma som nämnda underdåniga skrifvelse, vill jag likväl för närvarande inskränka mig till vinnande af samma mål som i skrifvelsen åsyftas. Då nu Rikets Ständer erkänt och förklarat, att, bland de bördor som tynga jordbruket, vägunderhållningsskyldigheten är en bland de svåraste, och Rikets Ständer tillika erkänt behöfvet af förändrade stadganden rörande denna skyldighet; samt jag antager, dels att Kongl. Maj:t ännu icke vidtagit någon åtgärd i saken, dels ock att flera år möjligen ännu förflyta, innan något i ämnet åtgöres; så hade jag önskat att Riksdagen till Kongl. Maj:t afläte en ytterligare skrifvelse i ämnet; men med afseende derå att allenast 11 månader förflutit, sedan förra skrifvelsen afgått, anser jag det ännu vara för tidigt att framkomma med påminnelser, hvarföre nu annat icke är i saken att åtgöra än att låta vid Utskottets yttrande bero.

Vidare anföres icke; och Utskottets förslag bifölls.

Utskottets sednare hemställan.

Bifölls.

§ 8.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets Utlåtande N:o 51, i anledning af väckta motioner rörande indelning och underhåll af byvägar.

Nedannämnde ledamöter begärde ordet, och yttrade

Herr Orre: Ehuru jag nu icke vill göra något bestämdt yrkande om återremiss, emedan jag icke är beredd att afgifva ett förslag, som bättre kan lösa frågan, än det jag redan framlagt i saken, så har jag lik-

väl velat hålla frågan öppen, för den händelse någon inom Kammaren bättre än jag skulle känna sättet för frågans lösning.

Herr Sandstedt: För närvarande återstår väl icke annat att göra än att låta vid Utlåtandet bero, men jag kan dock icke underlåta att uttala den åsigt jag hyser, att det blir nödvändigt att förr eller sednare vidtaga en förändring i nu gällande stadganden angående indelning och underhåll af byvägar, så vida icke nu öfverklagade olägenheter skola i all framtid fortfara.

Herr Busck: På de skäl, Utskottet anfört, yrkar jag afslag å ifrågavarande motioner. Hvad angår första punkten i Herr Orres motion, eller att alla hemman inom socknen skola deltaga i underhållet af byvägar, så anser jag, i likhet med Utskottet, att detta skulle innefatta en inskränkning i nu gällande stadganden, som utgå derpå, att alla hemman, som begagna samma vägar, skola dessa underhålla. I fråga om den af motionären föreslagna årliga besigtning å dessa vägar, så må detta ju bero på de väghållningsskyldige, hvilka fått sig vägen till underhåll indelad, så att, om någon af dem påyrkar besigtning, syn må ega rum; och hvad beträffar fördelningen af underhållsskyldigheten, så delar jag även häruti Utskottets åsigt, att förhållandena på olika orter äro så olika, att de ej kunna genom ett allmänt stadgande regleras, och att således i detta fall någon lag, gällande för hela riket, icke kan stadgas. Jag vill nu icke inlåta mig i någon relation af sättet, huru en sådan fördelning rätteligen bör ske utan allenast upplysa, att i den trakt, der jag är boende, så tillgår, att, derest någon påyrkar fördelning af byvägarne till underhåll, den person, som sådant äskar, ingår till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med begäran om förordnande för vederbörlig landtmätare att dylik vägdelning för-rätta; hvarefter och sedan för vederbörandes hörande sammanträde blifvit utsatt och vederbörande fått tillfälle yttra sig i saken, fördelningen verkställes efter de särskilda grunder, som finnas i lag stadgade. Hvad slutligen vidkommer den sista punkten i Herr Orres motion eller påföljden för försummadt underhåll af byväg, så anser jag åter, att, om underhållsskyldigheten är vederbörligen fördelad, det må stå hvar och en inom kommunen fritt att söka lagligen tillhålla den tredskande att fullgöra sin skyldighet, likasom angående allmänna vägarne underhållande är stadgadt, hvarföre ett förtydligande i denna rigtning icke skulle vara ur vägen.

Öfverläggningen var slutad; och Utskottets hemställan blef af Kam-maren bifallen.

§ 9.

Föredrogs ånyo och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 52, i anledning af väckt motion rörande rättighet för snöploglag att nedtaga vissa hägnader.

§ 10.

Vid nu ånyo skedd föredragning af Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 6) Betänkande N:o 3 (i samlingen N:o 21), med anledning

af återremiss af andra punkten i Utskottets Betänkande N:o 1, begärdes ordet af nedannämnde ledamöter, som yttrade:

Herr Rönblad: Utskottets förslag i första punkten af Betänkandet N:o 1 är redan af Kammaren godkänt och grundade sig på det antagande, att fartyg efter nu gällande Skeppsmättnings-reglemente blifvit påförda högre lästetal, än som öfverensstämde med deras storlek och lastdrygheit. De bevis, som i nu förevarande Betänkande blifvit framlagda, ådagalägga icke andra förhållanden än dem, som förekommit vid och legat till grund för bifall till första punkten. Att nu ingå till Kongl. Maj:t med begäran, att den nu gällande förordningen om skeppsmätning icke må tillämpas för fartyg, som äro uppmätta före den 1 Juli 1866, och detta ehuru något annat Skeppsmättnings-reglemente icke blifvit satt i stället, anser jag föga lämpligt, ty Regeringen kan ju icke härtill lemna bifall utan att på samma gång medgifva, att det nu gällande reglementet är så i allo odugligt, att det icke ens kan tillämpas under tiden, intilldess ett annat hinner blifva färdigt. Dessutom böra vi komma ihåg, att det nu gällande reglementet komme att tillämpas å fartyg, som skulle undergå mätning under tiden, intilldess ett nytt reglemente blefve antaget, så att det besynnerliga förhållande i så fall skulle inträffa, att förutnämnda reglemente komme att tillämpas i ett hänseende, men icke i ett annat. Vidhållande derföre min förut afgifna reservation, afstyrker jag bifall till Utskottets hemställan i förevarande Betänkande.

Herr Witt: Till en början anhåller jag få fästa uppmärksamheten på ett tryckfel, som i Betänkandet insmugit sig, bestående deruti, att det moment, hvarunder Utskottets hemställan förekommer, finnes betecknad med N:o 1 i stället för N:o 2, såsom det rätteligen bör vara, enär första punkten i förra Betänkandet redan blifvit af Kammaren godkänd. Der-näst vill jag fästa Kammarens uppmärksamhet på de attester, hvilka finnas intagna i Betänkandet. Jag vill väl icke trötta Kammarens ledamöter med att uppläsa dessa attester i deras helhet, men utbeder mig likväl att få fästa uppmärksamheten på några hufvudpunkter i desamma. Så har den såsom utmärkt skicklig sjöman kände Kaptenen P. G. Nylén intygat, att det af honom förda ångfartyget Svea, ehuru den största last i tyngd som fartyget kan intaga utgör högst 2,000 centner, likväl enligt nya mätarebrevet af den 29 Juli 1866, som tillämpades den 1 i nämnda månad, blifvit mätt att inlasta i tyngd 10,800 centner, således 8,800 centner mera än som fartyget kan intaga, hvarjemte Kaptenen Nylén förklarar att, derest 10,800 centner skulle i Svea inlastas, fartyget sjönke så djupt, att det blefve ett fullkomligt odugligt sjöångfartyg, både i afseende på last och passagerare, och att man i så fall gjorde bäst att ej släppa det från land. Vidare förekommer en attest af Chefen för vestra lotsdistriktet A. R. Leuhusen, Kaptenlöjtnanten vid Kongl. Maj:ts Flotta J. E. Gadelius, Ingenjören vid Lindholmens verkstad Carl E. Norrman och Premierlöjtnanten vid Flottans Konstruktionskorps A. Trygger, de der, på begäran af Kaptenen O. Lagerberg, befälhafvare å ångfartyget Najaden, intygat att, sedan detta fartyg intagit en mot dess enligt Skeppsmätare-reglementet bestända lästetal motsvarande tyngd af 2,550 centner jern, fartyget vid anställd besigt-

ning befunnits så hårdt nedtryckt, att det enligt besigtningmännens omdöme vore för fartyget vådligt att så hårdt lastadt gå till sjös eller hålla sjön. I en derefter följande attest har föreståndaren för Motala mekaniska verkstad Kaptenen O. E. Carlsund, jemte förmälan, bland annat, att ångfartyget Najaden, hvilket Kaptenen Carlsund konstruerat och byggt för Halländska ångfartygsbolaget, enligt kontrakt af den 6 December 1856 blifvit, under uttryckligt förbehåll deri, konstrueradt att ligga 7, högst $7\frac{1}{2}$ fot djupt med last och passagerare, tillika förklarar, att, sedan Najaden enligt nya mätningssättet blifvit mätt till $25\frac{1}{2}$ nyläster, motsvarande 2,550 centner, och fartyget dermed blifvit proflastadt, dervid detsamma nedtryckts till 9 fot 3 tum akterut och 9 tum 1 fot förut, så att underkanten af hjulhusvingarne icke låg mer än $8\frac{1}{2}$ tum öfver vattnet och däckets blott 2 fot 2 tum öfver vattnet, fartyget, så nedlastadt och djupgående, icke vore sjövärdigt. Säsom bevis på origtigheten af det nya mätningssättet, i hvad som hufvudsakligast rörer hjulångfartyg, har vidare Kaptenen J. W. Lundgren uti afgifven attest intygat, att det af honom förda ångfartyget Sten Sture vore uppmätt till 31 nyläster, motsvarande en last af 3,100 centner, men att det i verkligheten ej kunde lasta mera än 2,350 centner, samt att blott med denna last fartyget vore så djupt tryckt, att hjulhusvingarne nästan tangerade vattnet. Det har under diskussionen om denna fråga blifvit yttradt, att det nya mätningssättet skadligt inverkade allenast på skofvelångfartyg, men till bevis om att äfven propellerångfartyg deraf röna olägenhet, ber jag att få fästa uppmärksamheten på den i Betänkandet intagna attest af berälhafvaren å ångfartyget Carlstad, Kaptenen C. E. Blixt, hvaraf synes: att ångfartyget Carlstad, som byggdes år 1849 och då mättes till 11,21 nyläster, vid numera efter 17 års verksamhet på Göta kanal såsom paketångfartyg skedd ommätning befunnits innehålla icke mindre än 21 nyläster, således 9,79 nyläster mera än förut; att fartygets djupgående med last vore såväl af byggmästaren som ock, enligt gamla mätarebrevet bestämdt till 8 fot, och att den största last fartyget kunde intaga vore 120,000 skålpund viktualievigt eller 12 nyläster, då fartyget sjönke ned till $9\frac{1}{2}$ fot och derutöfver, hvadan det i trängt farvatten icke kunde manövrera; samt att, då reglementet för Göta kanal bestämmer, att fartyg, som ligger öfver $9\frac{1}{2}$ fot, icke får passera kanalen, ifrågavarande fartyg blifvit utdömdt från sin bestämelse att som paket- och passagerareångfartyg befara Göta kanal. Slutligen förekomma äfven två attester af Kaptenerne J. Malmberg och N. A. Djurberg, men för att icke trötta Kammarrens Herrar ledamöter vill jag icke relatera deras innehåll.

Vidare får jag fästa uppmärksamheten på följande yttrande å sista sidan af Utskottets Betänkande: "Riksdagen har redan, genom begge Kamrarnes bifall till Stats-Utskottets Betänkande N:o 20 Litt. E, beslutat en underdånig skrifvelse med begäran att de fartyg, som före nya Skeppsmättnings-förordningens tillämpning voro fria från fyr- och båkafigter, hädanefters må njuta samma frihet, hvilket är alldeles detsamma som att gifva deras gamla mätbref gällande kraft". Af denna frihet kunna nämnda fartyg icke komma i åtnjutande, derest icke, på sätt Utskottet föreslagit, de äldre mätarebrefven åter tilläggas gällande kraft; och vågar jag derföre hemställa huruvida det väl kan förefinnas någon betänklighet vid att

tillämpa detta äfven i fråga om andra fartyg, sedan Riksdagen redan förklarar ett dylikt stadgande böra tillämpas rörande däckade fartyg, som förut voro under 6 nyläster, och de odäckade, som voro under 9 nyläster. Så förhåller sig saken.

Det tillhör nu Andra Kammaren att med rättvisans vågskål i sin hand fälla dom i denna sak. Om man nu i den ena vigtskålen lägger dessa erfarna och trovärdige mäns intyg och i den andra de der så kallade matematiska bevisen för det nyuppfunna mätningssättets förträfflighet, så är det väl ej svårt att se åt hvilket håll vågbalansen lutar. Jag tror Kammaren lätt nog skall finna, att den nya förordningen, långt ifrån att grunda sig på matematiska regler, tvärtom grundar sig på ett matematiskt misstag, alldeles såsom jag, förra gången detta ärende förevar, påstod, och hvilket i det då afgifna Betänkandet var tydligen bevisadt. När Kammaren nu vidare finner detta misstag vara så stort, att fartyg blifvit uppmätta till flera gånger större lästetal än de verkligen innehålla, kan väl Kammaren icke vilja att de till författningens felaktigheter oskyldige skeppsredarne skola genom erläggande af ferdubbla afgifter plikta för andras blunder.

I Utskottet och äfven af en talare här i afton har talats något om, att det skulle vara likasom komprometterande för Regeringen att nödsakas på det sätt, som här blifvit föreslaget, upphäfva förordningens verkan. Jag kan icke inse det medföra ringaste obehag för Regeringen, ty hvar och en kan väl begripa, att icke Kongl. Maj:t eller Statsråden kunna uti konseljen granska och bedöma stadgandena huru en skeppsmätning bör göras, utan att de i detta fall *måste* lita på sina underlydande. Deremot skulle jag anse det vara komprometterande både för Regering och Representation, om en orättvisa, som påtagligen tillkommit genom ett misstag, icke genast rättades; och jag är fullt öfvertygad, att den människovänliga, rättvisa och sanningsälskande Regering vi äro nog lycklige att ega, icke skall underlåta att i detta fall fästa sig vid den önskan Representationen framställer. Jag yrkar således bifall till Betänkandet.

Skulle nu någon tycka, att jag skarpt och omildt klandrat det nya mätningssättet, så måste man väl medgifva, att jag ej saknat skäl dertill, och att jag ej kunnat med likgiltighet se, huru detta mätningssätt skulle nedtrycka vår redan förut aftynade sjöfart och rent af förstöra skeppsbbyggnadskonsten, som jag med förkärlek omfattat från min tidligaste ungdom och för hvars studerande jag offrat den verksammaste delen af min lefnad; — denna ädla och suillrika konst, som fordom haft så stort anseende hos oss, att en Svensk konung studerade densamma och sjelf gaf modeller och beskrifningar till fartyg, hvilka under hans tid byggdes; — som tre århundraden derefter, genom Chapmans snille och outtröttliga verksamhet, upphöjdes från ett nära handverksmässigt yrke till en på de djupaste vetenskapliga beräkningar grundad konst och då intog en högre ståndpunkt hos oss än hos någon annan nation; — denna konst, som är så naturlig för vårt af hafvet omgifna, med jern och skogar försedda land, och hvars flitiga och lifliga utöfvande borde och kunde utgöra den skönaste prydnad kring Svenska stranden.

Herr Östman: Äfven jag tror att, enligt nya Skeppsmättnings-reglementet, ett missförhållande eger rum emellan det lästetal, som påföres fartygen, och det, som verkliga öfverensstämmer med deras dräktighet; och om nu så är förhållandet, anser jag det vara en moralisk skyldighet för Regeringen att söka afhjelpa detta missförhållande, så att icke fartygs-egarne betungas med större afgifter än vederbörligt är. För min del skulle jag velat gå ännu längre än Utskottet, nemligen att det gamla Skeppsmättnings-reglementet måtte tillämpas äfven på fartyg som nybyggas, men då man icke gerna kan vinna allt hvad man vill på en gång, så åtnöjer jag mig nu att yrka bifall till förevarande Betänkande.

Herr Sven Nilsson: En föregående talare har anmärkt, att den här ifrågavarande punkten origtigt i Utskottets Betänkande erhållit nummern 1, då den bort benämnas numro 2, men mig synes, att när det icke förekommer mer än en punkt, så måste denna punkt vara N:o 1, om den skall hafva något nummer. I afseende på sjelfva den här förevarande saken så får jag anmärka, att, i fall Utskottets förslag skulle komma att af Kongl. Maj:t bifallas, så komme tvenne särskilda skeppsmättnings-reglementen att tillämpas, 1:o det som utfärdades år 1840 och 2:o det som utfärdades den 1 Juli 1866. Jag bestrider icke, att det närvarande reglementet är olämpligt, men det måtte väl vara för hvar och en klart, att vi icke kunna hafva mer än *ett* reglemente. Jag hemställer derföre till motionären, om han kan hafva något deremot, att *alla* få rätta sig efter *samma* skeppsmättnings-reglemente, och i denna syftning föreslår jag, att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t ingå med en underdänig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes förklara, det, intilldess ny förordning angående mätning af handelsfartyg blifvit utfärdad, reglementet af år 1840 skall för sådan mätning tillämpas, och att egarne till de fartyg, som äro uppmätta före den 1 Juli 1866, måtte tillerkännas rättighet att af vederbörande auktoriteter erhålla bevis öfver fartygens lästetal, enligt den före nämnda tid verkställda mätningen, samt sådana bevis få tjena till efterrättelse vid skeppsungålders erläggande, intilldess ett nytt skeppsmättnings-reglemente blir fastställt; äfvensom att de fartyg, som icke varit uppmätta före sistnämnde dag, men derefter undergått uppmätning, må ånyo uppmätas efter 1840 års reglemente, som såsunda må tillämpas på alla fartyg. Jag yrkar således afslag på Utskottets förslag i den nu förevarande punkten.

Herr Rönblad: Det förslag Utskottet afgifvit angående förändring af Skeppsmättnings-reglementet är föranledt deraf, att det nya Skeppsmättnings-reglementet icke uppfyller de fordringar man med skäl kan göra på en noggrann mätning af fartygs dräktighet. De bevis, som äro bifogade det nu föredragna Utlåtandet, bekräfta detta förhållande, men utgöra icke, så vidt jag kan förstå, något skäl för Utskottets förslag i andra punkten af Utlåtandet. Om, såsom jag hoppas, förslaget första punkt vinner Medkammarens bifall och skrifvelse således kommer att afgå till Kongl. Maj:t med underdänig anhållan om utfärdande af ett nytt reglemente för fartygs mätning, samt denna anhållan vinner nådigt afseende, så komma de öfverklagade missförhållandena att afhjelpas på det sätt, som enligt mitt omdöme är det enda rigtiga. Deremot anser jag, att man ej med hopp om framgång kan begära, att Regeringen emellertid skall delvis suspendera det nya

reglementet, då detta ju skulle innebära, att Regeringen vid dess utfärdande begått så svåra misstag, att detsamma ej skulle kunna användas ens, till dess ett nytt hinner sättas i stället. Dessutom, då det gällande reglementet, till dess det blefve ersatt af ett annat, fortfarande skulle tillämpas vid mätning af nya och förut ej mätta fartyg, måste det inträffa, att dessa komme att draga högre lästetal och derpå beroende afgifter än de fartyg, som förut undergått mätning och finge utgöra afgifterna efter sina gamla måtebref. Detta vore ju uppenbart origtigt, och då jag icke anser någon synnerlig olägenhet härflyta deraf, att författningen fortfarande tillämpas, till dess den i behörig ordning kan varda ändrad, yrkar jag, att den nu föredragna punkten icke må bifallas.

Herr Matts Pehrsson: Såsom motionär anser jag det vara min skyldighet att framhålla vigten och värdet af de förändringar, som blifvit föreslagna beträffande det nya Skeppsmättnings-reglementet. Här är icke fråga om att någon vill undandraga sig behöriga afgifter. Men det måtte vara klart för hvar och en, att när man fått säkerhetshandlingar till sitt fartyg, så tryggar man sig vid dem. Om man då sedermera blir utsatt för flerdubbla afgifter, så förefaller det hårdt. Här fyrbåksafgift, här är lastpenningar för första resan ett fartyg utgår, vidare hamnpenningar, grundpenningar, m. m., för allt ligger lästetalet till grund. Om då detta genom en ny mätning förökas och sålunda de grunder rubbas, efter hvilka man gjort sina beräkningar, så är ju icke underligt om man klagar. På detta sätt måste skeppsfarten aftyna. Hvad kan vara underkastadt svårare mödor än sjöfarten? Hvad större risk? Om skepparen rör sig ur farvattnet, kan han riskera några tusen riksdaler. Hindren och svårigheterna äro så många. Får man så se att all vinst går bort genom alltför höga och opåräknade umgälder, samt att föga eller intet blir öfver åt rederiet, då är ju förklarligt, att man kan förlora modet. Ett Statsråd afgaf, då frågan förra gången förevar, en förklaring beträffande densamma. Men han trodde, att saken skulle vara hjälpt dermed, att afgifterna för ett kommande år måhända kunde komma att nedsättas. Det torde likväl icke hjälpa. Mätningsskeden är så olika. Ett fartygs förmåga att bära större eller mindre last beror på dess konstruktion. En pråm bär mycket mer än ett fartyg i klipperfasen. Man vill derföre på ett annat sätt, än som Statsrådet föreslagit, söka att komma ifrån dessa svårigheter. Gör man en nedsättning på den nuvarande lästafgiften af 88 öre för de ena fartygen, måste man ock göra det för de andra. Det rätta sättet att gå till väga är efter min tanke, att de fartyg som äro mätta före den 1 Juli 1866, få begagna sitt gamla måtebref. Skall någon Svensk flagga visa sig sjön, så tror jag man bör göra något för att afhjelpa de klagomål, som nu höras. Huru man handlar, tror jag icke att man kan få en jemnare och rättvisare fördelning än den Utskottet föreslår. De nya fartyg som byggas under detta år, de få för detta och måhända nästa år lida samma tunga som andra lidit under det föregående året. Jag instämmer således i hvad Utskottet yttrat.

Herr C. A. Larsson: Jag tror icke att beträffande skeppsmätning och de umgälder, som derpå grunda sig, någon förändrad lagstiftning kan medföra retroaktiv verkan, lika litet som någon retroaktiv verkan före-

kommit på grund t. ex. deraf, att lagen om giftorätt blifvit ändrad. Jag anser Herr Matts Pehrsson hafva rätt. Man bör besinna, att de som byggde sina fartyg före den 1 Juli 1866, då det nya Skeppsmättnings-reglementet utkom, inlåto sig i dessa företag efter beräkning af hvad det då gällande reglementet innehöll, och i sina kalkyler omöjligen kunnat förutse, att en nyare förordning skulle kunna omintetgöra de måtebref de en gång erhållit, och vid hvilka de tryggat sig. Jag anser därför all retroaktiv verkan af det nya reglementet vara fullkomligt orättvis och instämmer i Herr Matts Pehrssons förslag.

Herr Witt: De begge talare, som uppträdt mot detta Betänkande, synas mig hafva betydligt missförstått denna sak. Den förste af dem har icke velat medgifva rättelse af det tryckfel, som jag anmärkt, nemligen att här borde stå 2:o och icke 1:o. Det är dock klart, att en sådan rättelse måste göras. Då Kammararen beslutat en skrifvelse till Kongl. Maj:t, i hvilken man framställt 1:o det, som Kammararen redan godkänt, så måste det, som *här* blifvit föreslaget och som följer derefter, signeras 2:o. Jag har dock icke begärt ordet derföre, ty om det icke varit något annat att rätta, skulle jag alltför gerna hafva förbisett det. Men det har af dessa begge talare blifvit påstådt, att, genom ett bifall till Utskottets här gjorda framställning, tvenne olika stadgar för skeppsmätning skulle komma att blifva på samma gång gällande. Detta har ju ingen människa satt i fråga. Något sådant förekommer icke heller hvarken i det ursprungliga Betänkandet eller i detta, ty det heter der alldeles tydligt, att det nu gällande reglementet icke skulle upphävas, innan ett annat blifvit utfärdadt i stället. Detta ser man ock af innehållet af hvad Riksdagen skulle begära. Man begär först och främst, att Kongl. Maj:t måtte utfärda en ny förordning angående mätning af handelsfartyg, som är fullt rättvis och tjenlig för ändamålet, och att redan uppmätt fartyg icke må behöfva mätas om oftare, än då det undergått någon förändring som inverkat på lästetalet; och så begäres i 2:o, att fartyg, som äro uppmätta före det nu gällande reglementets tillämpning och hvilka således redan hade lagligen förvärfvade måtebref, må återfå dem och dem behålla, så länge fartyget icke undergått sådan förändring, som, enligt reglementet, ovilkorligen kräfver ommätning, det vill säga förbyggnad eller tillbyggnad. Då nu gällande förordning begynte tillämpas, så ommättes alla befintliga fartyg. Dessa fartyg hade dock icke undergått någon förändring till lästetalet, men blefvo underkastade tillämpning af ett nytt reglemente, enligt hvilket de påförts tre, fyra till fem gånger så stort lästetal som förut. När man nu vet, att stadgandena i den öfverklagade författningen måtte tillkommit på grund af något misstag, så är det ju endast en billig gärd åt rättvisan, att de som blifvit lidande genom detta misstag, återfå sina förra rättigheter. Den nu gällande mättningsmetoden måste naturligtvis tillämpas på sådana fartyg, som byggas eller för första gången hitkomma från utlandet, innan en ny författning hinner utarbetas och utfärdas; och således är det alldeles icke fråga om att hafva två författningar på en gång, utan endast att borttaga den nu gällandes retroaktiva verkan på sådana fartyg, som voro mätta innan den tillämpades. Dessa fartyg utgöra det stora flertalet och uppgå troligen till flera tusende, hvar emot blott några få torde förekomma till mätning, innan en ny förordning

hiuner utgifvas. För öfrigt har Regeringen i sin hand många sätt att hjälpa saken äfven för de sistnämnda fartygen, men att hjälpa den på *det* sätt en talare här påyrkat, genom att begära upplifvandet af 1840 års reglemente, är en orimlighet. Jag tog mig friheten sist, då ärendet förevar, att upp-lysa, det sagda reglemente är sådant, att det icke är möjligt att enligt detsamma mäta ångfartyg. När reglementet af 1840 utkom, var detsamma fullt tillämpligt såväl för seglande fartyg som ångfartyg. Man brukade då mäta den så kallade nedtryckningshöjden, eller afståndet emellan den vattenlinie till hvilken fartyget nedsjunkit, då det var tomt, och den till hvilken det nedsjunker, sedan det intagit sin fulla last. Denna så kallade nedtryckningshöjd lades till grund för lästetalet. För ångfartyg förför man i detta fall sålunda, att, för att få nedtryckningshöjden, måtte man afståndet från undra vattenhjulskofvelns öfverkant ned till vattnet, då fartyget var tomt. Man ansåg nemligen, att när fartyget var lastadt, borde vattenhjulets nedra skofvel nätt och jemt nedtryckas *i vattnet*. Men sedan reglementet promulgerades, flyttade man ut skoflarne på ångfartygen och gjorde smalare skoflar, så att det numera ej är ovanligt att ångfartyg förekomma, hvilkas undra skoflar ligga nedtryckta i vattnet, innan någon last blifvit intagen, och sådana fartyg skulle följaktligen blifva utan nedtryckningshöjd och utan lästetal. Huru skulle man då kunna tillämpa 1840 års reglemente på dem? Detta är ju icke möjligt. Det var orätt, att det reglementet tillämpades från den stund, fartygen sålunda förändrades. Rättare hade varit att vederbörande skeppsmätare anmält omöjligheten af dess tillämpning, än att helt enkelt låtsa om ingenting och efter tycke och smak antaga en nedtryckningshöjd för fartyg som skulle mätas, hvilket gjorde att fartygen blefvo mätta högst olika på olika platser, allt efter de dervarande skeppsmätarnes olika åsichter. Detta fortgick emellertid till år 1858, då ångaren "Skåne" i Carlskrona hamn anmälde att gå ut till sjös, men hade förlorat sitt mätebref. Fartyget blef till följd deraf ommätt; det mättes *enligt reglementets föreskrift*, och då befanns det, att det blott hade 14 lästers dräktighet, ehuru det ett par år förut blifvit i Stockholm mätt till några och 40 läster och kunde bära denna last. Denna omständighet gjorde, att vederbörande funno nödvändigheten att ändra reglementet; och det var orsaken, att ett nytt reglemente utfärdades. Huru kan man nu tala om, att det utdömda reglementet borde återupplifvas?

Att rätta de fel och olägenheter, som för närvarande ega rum, må blifva Regeringens omsorg; och då Representationen blott begär, att nu gällande förordningar om skeppsmätning icke må tillämpas på fartyg, som uppmäts *före* deras tillämpning, kan Regeringen efter bästa förstånd ställa till rätta för de få fartyg, som icke blifvit mätta, innan reglementet utfärdades.

Dertill gifvas flera sätt. Seglande fartyg kunna mätas enligt 1840 års förordning, ty för seglande fartyg är den ännu tillämplig. För ångfartyg skulle deremot kunna t. ex. föreskrifvas, att hvarje sådant fartygs lästetal skall antagas vara lika med ett likartadt och till dimensionerna lika stort fartyg, helst man har en tillräcklig mängd fartyg, hvars lästetal äro bestämda att jemföra med; för fartyg som byggas vid våra mekaniska verkstäder, att konstruktörens intyg å lästetalet får ad interim gälla o. s. v.

Emellertid

Emellertid bör, som sagdt är, Regeringen få arrangera saken. Det är i min tanke icke lämpligt för Representationen att ingå i några detaljer, utan bör man öfverlåta dem till Regeringen. Jag anhåller fortfarande om bifall till Utskottets här gjorda framställning.

Herr Rönblad: Jag har ånyo begärt ordet endast för att rätta en irring af Herr Witt. I sitt sednaste yttrande uppgaf han nemligen, att de "få" fartyg, som icke blifvit mätta, sedan det sednaste Skeppsmättnings-reglementet utfärdades, blott vore sådana, som gått af stapeln *efter* denna tid. Så är dock icke förhållandet. Flera fartyg finnas, hvilka blifvit nybyggda *före* sommaren 1866, men ännu icke uppmätta enligt den då tillämpade nya stadgan, emedan de genast begifvit sig på långresor, derifrån flertalet hitills icke återvändt till fäderneslandet.

För öfrigt vidhåller äfven jag mitt yrkande.

Herr Lemchen: Kammaren har redan förut beslutat en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t om upphäfvande af det nu gällande Skeppsmättnings-reglementet. Derom är således ingenting mera att säga och det klander af detta reglemente, som åter framstälts i Utskottets Betänkande och under diskussionen i Kammaren, är således icke längre på sin plats.

Hvad beträffar frågan om författningens tillämpning, synes det mig klart, att den skall tillämpas utan något undantag, så länge den är gällande. En talare har rätt deri, att, enligt Utskottets förslag, tvenne reglementen skulle blifva gällande på samma gång, ty de fartyg, som äro uppmätta efter gamla reglementet, skulle förblifva underkastade dess föreskrifter, och för andra åter gälla de, som meddelats i det nya reglementet. Det må vara sannt att detta reglemente möjligen är felaktigt i vissa delar, och att derigenom vållats en alltför stor förhöjning i lästetalet för många fartyg. Med afseende å detta förhållande hafva ock flera kommuner beviljat nedsättning i de afgifter, som ingå till kommunerna och beräknas efter lastdrygheten. Härigenom hafva olägenheterna till en icke obetydlig del blifvit undanröjda.

En talare har till försvar för Utskottets förslag anført, att författningen icke borde hafva retroaktiv verkan. Detta yttrande grundar sig på ett missförstånd. Åberopade grundsatsen är visserligen riktig i afseende på lagar i allmänhet, men kan icke tillämpas på sådana författningar som den ifrågavarande. Lika litet som man kan påstå, att en ny bevillningsförordning icke skulle gälla för den egendom och de personer, å hvilka bevilling förut är påförd; lika litet kan man antaga, att Skeppsmättningsförordningen, som afser att bestämma beskattning för fartyg, skulle tillämpas endast på de fartyg, som byggas efter förordningens utfärdande och icke på dem, som förut äro byggda och uppmätta. Jag yrkar afslag å Betänkandet.

Öfverläggningen var afslutad. Herr vice Talmannen framställde proposition på bifall till Utskottets förslag. Denna proposition besvarades med blandade ja och nej, hvarjemte votering begärdes. I anledning häraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Andra Kammarens Tillfälliga Utskott (N:o 6) i dess Betänkande N:o 3 hemställt, med anledning af återremiss af andra punkten i nämnda Utskotts Betänkande N:o 1,

röste ja;

Den, det ej vill,

röste nej;

Vinner nej, har Kammaren afslagit Utskottets i förevarande Betänkande gjorda hemställan.

Efter voteringssedlarnes öppnande befanns, att omröstningen utfallit med 53 ja emot 17 nej; och hade alltså Utskottets hemställan blifvit af Kammaren bifallen; kommande, enligt Kammarens derom nu meddelade förklarande, ifrågavarande hemställan att utgöra andra punkten i den underdåniga skrifvelse, som Kammaren förut beslutat i detta ämne till Kongl. Maj:t afåta.

§ 11.

Föredrogs ånyo Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 6) Utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 22), i anledning af väckt motion om inrättande af sådan tullstation vid Nylands lastageplats inom Wester-Norrlands län, att från utrikes orter kommande fartyg må ega att der in- och utklarera.

Herr Matts Pehrsson: Jag har icke kunnat biträda den åsigt, som inom Utskottet gjort sig gällande i fråga om Herr Östmans motion, angående inrättande af en tullstation vid Nylands lastageplats, och som gifvit Utskottet anledning hemställa, att denna motion icke må till någon åtgärd föranleda. Jag kan för min del icke finna annat, än att motionären har rätt. Den missbelåtenhet hos de trafikerande, han framhållit, är tvifvelsutan befogad, och de anmärkta olägenheterna sådana, att de böra afhjelpas. Utskottet har icke heller i min tanke anfört någon giltig grund för sitt afslag å hans framställning, hvars framgång således här, såsom i andra fall, torde hafva blifvit hindrad endast af hvad man plägar kalla: "de obotfärdiges förhinder".

Jag har blott velat tillkännagifva detta och har derföre begärt ordet.

Herr Östman: Det är ostridigt, att den utländska sjöfarten är en stor näringskälla för Sverige och att man genom utskeppningar af landets produkter har möjlighet för sig att hålla handelsvägen i jernvigt. Det bör således vara angeläget för oss att undanrödja alla de hinder, som verka hämmande på en så vigtig näringsgren. Från Angermanelvens hamnar, den största flod i Sverige, utskeppas betydliga laddningar af trävaror; och jag tror icke, att jag misstager mig, då jag påstår, att hundrade fartyg lasta vid Nylands lastageplats hvarje sommar, hvaremot ett ringa antal lastar i Hernösand, der tullkammare finnes. Men för att inklarera nödgas fartyg, som ämna lasta vid Nyland, så vida de hafva gods som skall tullbehandlas, aulöpa Hernösands hamn, hvarigenom hinder och dermed förenad kostnad uppstå. Ty medan fartygen ligga i hamn, kan vinden ofta blifva dem ogynsam, då de antingen måste invänta en passande vind eller anlita dyrlegda ångbåtsbogseringar för att komma till destinationsorten.

Vid sådant förhållande vågar jag yrka, att Kammaren måtte antaga min motion och genom underdånig skrivelse hos Kongl. Maj:t anhålla, *det täcktes Kongl. Maj:t låta anbefalla Tullstyrelsen gå i författning om inrättande af stationsföreståndare med nödige vaktmästare vid Nylands station, och att från och till utrikes ort kommande och gående fartyg der få in- och utklarera.*

Herr Rönblad: Jag kunde inskränka mig att anhålla om bifall till Betänkandet. Men sedan den ledamot af Kammaren, hvars motion blifvit af Utskottet här behandlad, nu uppträdt med fortsatt yrkande om affåtande till Kongl. Maj:t af en underdånig skrivelse i förut angifven syftning, och det således tyckes, som skulle den värde motionären hafva förbisett de skäl, hvarpå Utskottets afstyrkande sig grundar, har jag funnit mig böra med några ord derå fästa hans uppmärksamhet. Utskottet har erkänt, att från Nylands lastageplats endast *utklarering* för närvarande får verkställas af från utrikes ort dit ankommande och derifrån afgående fartyg. Men Utskottet har derjemte upplyst, att, enligt hvad Utskottet inhemtat, General-tullstyrelsen redan ingått till Kongl. Maj:t med förslag, att jemväl *inklarering* i landthamn med ständig tullbevakning måtte få ega rum.

Då Nyland är en sådan; då flera andra hamnar hafva samma rätt att komma i åtnjutande af den förmån, motionären vill åt denna ensamt vindicera, och då frågan således redan är beroende af Regeringens pröfning i en utsträckning, som, omfattande äfven Nylands landthamn, gifver rättvisa åt alla dylika platser, torde motionären sjelf böra medgifva, att hans förslag icke kan eller behöfver blifva föremål för någon annan åtgärd från Riksdagens sida, än som innefattas i det slut, hvartill Utskottet kommit, och hvilket jag förmodar äfven blir Kammarens.

Vidare anfördes icke; och förevarande hemställan bifölls.

§ 12.

Föredrogos änyo, men blefvo ytterligare bordlagda:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 33—37 samt Memorial N:o 42;

Bevillnings-Utskottets Betänkanden N:is 9 och 10;

Banko-Utskottets Utlåtande N:o 15 och Memorial N:o 16.

Första Kammarens protokollsutdrag N:o 138, rörande dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 11; samt

Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts N:o 3 Betänkande N:o 3 (i samlingen N:o 23.)

I sammanhang med den sålunda skedda förnyade bordläggningen af ofvannämnda ärenden erinrade Herr vice Talmannen om innehållet af den anmälan, som redan blifvit tagen till Kammarens protokoll för den 14 innevarande månad och hvarigenom Kammaren underrättats om den åsigt, som vid ett samma dag hållet talmans-sammanträde blifvit framställd rörande den ordning, hvori såväl de nu änyo bordlagda Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 33—37, innefattande förslag till regleringen af utgifterna under Riks-statens fem första hufvudtitlar, som jemväl de från samma Utskott under denna veckas lopp förväntade Utlåtanden angående öfriga hufvudtitlarne, äfvensom Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 9 angående tullbevillningen ansågos böra till afgörande hos Kammarne förekomma. Såsom

nämnda protokoll närmare visar, afsåg denna anmälan, att, med undantag af artiklarne *brännvin* och *sprit*, *kaffe* med derunder hörande *kaffesurrogat* och *kakao*, *socker* och *tobak*, tullbevillningens behandling i öfrigt skulle föregå statsregleringen, hvars föredragning ansetts kunna taga sin början Tisdagen den 26 i denna månad, för att derefter nämnde och följande dagars för- och eftermiddagar fortsättas, intill dess att densamma hunnit afslutas, då de uppskjutna delarne af Tullbevillnings-betänkandet, utom artikeln brännvin och sprit, skulle till handläggning näst i ordningen förekomma, under det att, hvad artikeln brännvin och sprit särskildt beträffade, med densannas föredragning ansetts böra anstå, intill dess att den af Kongl. Maj:t föreslagna förhöjning af bränvinstillverkningsafgiften först blifvit hos Kamrarne afgjord. Då nu detta förslag af Herr vice Talmannen underställdes Kammarens pröfning och afgörande yttrade:

Herr C. A. Larsson: Den, som har någon riksdagserfarenhet, känner nogsamtt hvilken tid som åtgår för hufvudtitlarnes granskning; och då redan fem af dem hvila på bordet samt de i qväll bordläggas för andra gången, kan jag icke neka, att den framställning, Herr vice Talmannen behagat göra, om uppskof med behandlingen af dessa ärenden, förefaller ganska besynnerlig. Jag tror, att vi derigenom skulle komma att få för mycket att göra på en gång, och att Kammarens ledamöter skola blifva helt och hållet uttröttade. Det behöfves dessutom att taga hvarje dag och stund i akt, om vi skola få slut på Riksdagen i rättan tid; och jag föreslår fördenskull, att Kammaren helt enkelt följer dagordningen.

Herr Carl Ifvarsson: För min del tror jag det vara bäst, att alla hufvudtitlarne få inkomma till Kammarens bord, innan föredragningen börjar, på det att man må erhålla en fullständig öfversigt öfver Statens ställning och kunna beräkna utgifterna i förhållande till inkomsterna. Jag anser derföre, att den af Talmanskongressens uttalade åsigt är riktig, och hemställer, att Kammaren må besluta i enlighet dermed.

Herr Lemchen: Om jag icke misstager mig, har Kammaren, på framställning af Herr Talmannen och med anledning af Talmanskongressens förslag, beslutat, att föredragningen och behandlingen af Stats-Utskottets Utlåtanden angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens hufvudtitlar skola börjas nästkommande Tisdags förmiddag och sedermera fortgå hvarje dag, till dess granskningen hunnit afslutas. Vid sådant förhållande läser Kammaren icke gerna kunna nu omfatta någon annan mening beträffande sättet för handläggningen af dessa ärenden, utan böra vidblifva sitt en gång fattade beslut.

Med anledning af Herr Lemchens yttrande upplyste Herr vice Talmannen, att något beslut ännu icke vore af Kammaren i frågan fattadt, utan endast en förberedande anmälan vid Kammarens ofvanberörda sammanträde derom gjord.

Härefter fortsatte

Herr C. A. Larsson: Jag har endast begärt ordet för att fästa den siste talarens uppmärksamhet uppå, att han begick ett misstag, då

han uppgaf, att det af honom förordade föredragningsättet vore ett af Kammaren redan fattadt beslut. Då Herr Talmannen förra gången derom gjorde framställning, förklarade han uttryckligen, att han dermed endast afsåge att gifva Kammaren en förberedande vink om hvad som komma skulle. Något hinder möter således icke att, såsom jag nyss tog mig friheten påyrka, låta föredragningen börja genast; och detta torde till tidens vinnande vara så mycket mera nödvändigt, som Andra Kammaren i allt fall lär komma efter den Första till följd af starkare och långvarigare diskussion. Jag vidhåller alltså mitt yrkande, att behandlingen af hufvudtitlarne *icke* uppskjutes.

Herr Friherre Alströmer: Det har visserligen nu blifvit upplyst till protokollet, att något beslut beträffande hufvudtitlarnes föredragning icke blifvit fattadt. Herr Talmannens framställning om ett uppskof till nästa Tisdag möttes dock, efter hvad jag tyckte mig finna, inom denna Kammare med åstundan att biträda den af Talmanskonklaven yttrade åsigt. För egen del tror jag, att, om man tänker något närmare på saken, man bör finna det vara en fördel att uppskjuta föredragningen af hufvudtitlarne, till dess de alla kommit Kammarens ledamöter till handa och sådant desto heldre, som, efter hvad mig blifvit meddeladt, den sista hufvudtiteln lär komma att åtföljas af en tablå öfver statsregleringen och en uppgift rörande Riksgälds-kontorets ställning. Jag anser, att under föregående riksdagar man begått ett fel, då man behandlat statsregleringen utan egentligt system. Tvifvelsutänkt bör man känna ställningen i alla delar, om man skall hafva någon säker vägledning för besluten, och på det att detta skall nu kunna ske och det blifva möjligt att bedöma alla hufvudtitlarne i ett sammanhang samt sålunda finna, huru förhållandet gestaltar sig i sin helhet, hemställer jag, att Kammaren må godkänna den åsigt, som i detta hänseende gjort sig gällande inom Talmanskonferensen, och följaktligen besluta, att föredragningen af hufvudtitlarne skall taga sin början först nästa Tisdag.

Herr Sven Nilsson: Det är visserligen angeläget, att man påskynda Riksdagens arbeten, och att man bör så fort som möjligt taga på en gång till pröfning de så kallade hufvudtitlarne; men jag för min del anser det vara lika angeläget, att man, innan beslut fattas, väl genomläser Stats-Utskottets yttrande öfver dessa hufvudtitlar; och då man vet, att Utskotten jemte Kamrarnes hittills varit alla dagar fullt sysselsatte, tror jag, att man med skäl kan säga, att vi behöfva litet hvar bereda oss på besluten i statsregleringen, och att man fördenskull bör vänta med föredragningen till den dag Herrar Talmän behagat föreslå.

Herr Lemchen: Min förmodan, att Kammaren redan beslutat, att föredragningen af Stats-Utskottets Betänkanden angående hufvudtitlarne skulle ega rum först Tisdagen den 26 dennes, lär, efter hvad jag nu hör, hafva berott på en missuppfattning. I allt fall anser jag uppskof med pröfningen af dessa viktiga Betänkanden nödvändigt, emedan Kammarens fleste ledamöter säkert skulle vara oberedde att yttra sig deri, om föredragningen deraf började redan i morgon. Dessutom bör ihågkommas, att

Riksdagsordningen bjuder, det ärendena, så vidt möjligt är, skola föredragas samtidigt i begge Kamrarne. Jag anhåller om bifall till hvad Talmanskonferensen härutinnan föreslagit.

Vidare anfördes icke; och beslöt Kammarerna att omförmälda ärenden skulle till afgörande hos Kammarerna förekomma i den ordning, som af Talmanssammanträdet, på sätt nu är nämndt, blifvit föreslagen.

Kammarernas ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{4}$ 12 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Onsdagen den 20 Mars.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Protokollet för den 18 i denna månad äfvensom protokollsutdrag angående de såväl i samma protokoll som äfven i protokollet för nästlidne gårdag antecknade beslut upplästes och godkändes.

§ 2.

På begäran beviljades ledighet från riksdagsgöromålen åt Herr *Otterström* under 5 dagar från den 21 i denna månad.

§ 3.

Företogs ånyo till handläggning Stats-Utskottets Memorial N:o 42, angående beviljande af arvode åt Notarien D. M. Sandahl för hans bestyr med Riksdagens bibliotek och arkiv m. m.

Kammarerna biföll allt hvad Utskottet i detta Memorial yttrat och hemställt.

§ 4.

Föredrogs ånyo Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 9 angående tullbevillningen.

Härvid förekommo:

Utskottets *förra hemställan sid. 4* i anledning af Herr Friherre Sprengtportens motion.